МАССА А МЕХКАШКАРА ПРОЛЕТАРЕШ, ВІАШАГІКХЕТА!

СЕРДАЛО

Свет

Советски Союзан Коммунистически парте Нохч-ГІалгІай обкома, Нохч-ГІалгІай АССР Лакхенъярча Советан Министрий Советан орган. Орган Чечено-Ингушского обкома Коммунистической партии Советского Союза, Верховного Совета и Совета Министров Чечено-Ингушской АССР.

АРАДУЬЛ 1923 ШЕРА ДЕНЗ

109 (3966). | Ера, 10 сентябрь, 1964 шу. | Мах, 2 кеп.

БОЛГАРСКИ ХАЛКЪАГА ДАХЬИЙТА МОАРШАЛ

Болгаре социалистически революци яьлна 20 шу кхачарца дуьззина Болгарски коммунистически парте ЦК Хьалхарча секретарга, Болгаре Халкъа Республика Министрий Совета Председателага Тодор Живковга Болгаре Халкъа Республика Халкъа собрание Президиума Председателага Георгий Трайковга моаршал дахьийтад КПСС ЦК Хьалхарча секретара, СССР Министрий Совета Председателя Н. С. Хрущевс СССР Лаккхеьарча Совета Президиума Председателя А. И. Микоянс. Советски Союза Коммунистически парте Центральни Комитето, СССР Лакхеьарча Совета Президиумо, СССР Министрий Совето деррига а советски халкъа цІерах дег хІара моаршал а дахьийт, дика лен дар хилар лоаш лоаца а боаккх Болгарски коммунистически парте Центральни Комитета, Халкъа собрание Президиума, Болгаре Халкъа Республика Министрий Совета, вежарашка долча болгарски халкъа, Болгаре кулгалхошта.

Коммунизм хьалъяра сийлахь боакка программа кхоачаъеш боаккхача советски наха, йоах дахьийтача моаршал тІа, дизза хьалхоац халкъа Іаьдал латтача шерашка шоай деналерча Коммунистически парте кулгалца социалистически общество хьалъеча, мехка экономикен культурен дегІайоалаеча болгарски халкъа башха-дика вІашагІ карагІдуьйтарца дуьзаленна болгарски халкъо де а доагІаш дем дола доккхаги цун гІаддахара.

Гаьнна хьалхарча ханашка хьахинна Советски Союзен Болгарен халкъашта юкъера доттагІал дІадахача укх 20 шера халданна чІоагІдуш, дегІнухаш хьаленад, хІаьта бокъонца вежаралла дола доттагІал хинад дІа а эттад.

Къамаш сийнахьа цІей дездеча дийнахьа, берригача советски наха дегардар дІа а къокхаш, тхона лов оаш а дерригача болгарски халкъо а Болгарски коммунистически парте VIII-ча съезда решенеш кхоачашьеча, социалистически мехкий цхьоагІо бахьан даьлаш, машар, социализм, халкъашта юкъера доттагІал бахьан долаш лоаттабеча къовсаме керда, доккхий толамаш дахар.

(ТАСС).

1964 ШЕРА 7 СЕНТЯБРЕ МОСКОВСКИ РАДИОИ ТЕЛЕВИДЕНЕИ ГІОЛЛА

НОВКЪОСТ Н. С. ХРУЩЕВА ДАЬ КЪАМАЬЛ

Деза новкъостий!

Шин ди хьалхагІа цІаеняй доттагІлен визитаца Чехословацки Социалистически Республике хинна советски партийно-правительственни делегаци. Са дагаяла безам бар вежарашка йолча Чехословаке тхоашта бІаргадайначун хьакъехьа, тхо шига дахарах хьахиннача результатий хьакъехьа.

Чехословацких лаьттан тІа дІатІадаьннача хьалхарча минуташка дева теттара чІоагІа безаме, вежараша санна тІанийцар тха делегаци башха-дикача городе Праге бахача наха, хІаьта тха визит дикхьаллаяца йолча хана тхоцара из безами дега гІозален шел а аланзар цар. Из дар цар хьадьехха шоай цІена дог-уйла. Дег чура йовгІаш мара хила йиш яц селлара дика уйлаш. Цар къаьгга тешал ду Чехословаке халкъаш Советски Союза халкъашца боккха безами доттагІалла долаш хилара.

Сога аьлар, хІанз аз деш дола къамаьл ништта Чехословаке радио чун телевиденен гІолла а деш хургва, аьнка. Из бахьан кийсделарах, вай чехословацки доттагІашка цІаьхха а ала безам ба са:

— Доккха баркал хилда шоана советски халкъаца, тха мехкаца вежарашка доттагІал долаш шо хиларах.

ЦІаьхха а чІоаггІа баркал ала безам ба са Чехословаке Коммунистически парте Центральни Комитета, цун Хьалхара секретарь а республика Президент а волча вай воккхача доттагІчоа новкъоста Антонин Новотнена, Чехословацки Социалистически Республика правительствана, цун председателана новкъоста Йозеф Ленарта, Чехословацки лаьттан тІа тхоаех мел кхийттача новкъосташта.

Вай партийно-правительственни делегаци Чехословаке хиннача денойка кердача низаца ходелар тхона мел чІоагІа а доаргІоецаш а да Советски Союзен Чехословакен халкъашта юкъера доттагІаш гІулакхаш. Дукха хана дена хьодоагІаш да из доттагІал. Из къаьстта чІоагІа чІоагІденнад гитлеровски Германена духьала лоаттабаьча къовсаме, тІом лаьттача шерашка Іодачийтача халкъий хьонгийн мехкарийн цІийца хоттаденнад из.

Вай делегаце, хоам мадарра, дакъа лаьцар Чехословаке историе чуьх белгалъьнна боккхача событе — Словацки къамаь восстание 20 шу дизар дездеча. Из деза да, чехаштеи словакаштен хинна ца Іеш, советски наха а. Укхаза чехащцен словакашцен цхьана юкъарча моастагІчоа духьала лийтаб эрсий, украинцаш, Советски Союза дукхача халкъий викалаш, кхьча мехкашкарча халкъий викалаш.

Хозахета алац, бокъонца бола доттагІий хало тІаккхьача хана мара бовзац, аьле. Цхьаккха хІама дац юкъара гІулакх бахьан долаш лоаттабеча къовсаме хотталучен чІоагІлучан доттагІалал дезагІа. Из—доха йиш йоаца доттагІал, хІаьта тхона бІаргагуш хоза хетар, вай чешскии словацкии доттагІий а, вай санна, цу вежарашха долча доттагІала тешаме болаш.

Словацки къамаи восстание 20 шу дизар городе Банска-Бистрице дездеча гулбеченбар цу восстание дакъа лоацаш хинна дукха нах. Чехаштен словакаштен лалла латтар советски нах—хьалха хинна партизанаш, салтий, командираш — цу шерашка баьча тІем тІа дакъа лаьцараш. Цу къонахчал доача наьха, сий долча патриотий новкхош сийрдадаьхадар Чехословакин Советски Союзен боевой орденашца.

ЦІаккха а диц лургІоаца уйла дег чу йоссайнр тхона митингон фецарча парадо. Фецарча параде мел хиннарий дегаш гІоздаьхадар хІанзарча реактивни истребителашцен кхьча самолеташцен пилотажа йоккха техника хьахьекхача чехословацки летчикий говзалон къовахчалон.

Цкъа, буржуазии кепа йоазон тІа дийшад из, Варшавски договора мехкий малхбузехьарча форпостех цаІ я оал Чехословакех. ХІаа, бакъда из, я а а из тешаме форпост. Советски Союзи социализма дерригa мехкаши, мерша вахар хьалдара йоккхий планаш кхоачаш а еш, долха хІама шоашка долаш да шоашта а шоай доттагІашта а хьалхара духьалъоттара.

Кхы цхьакха а вІашагІкхетара хьакъехьа шоана ца дийцача йиш яц сога новкъостий. Шей хинначи дийнахьа серрахьа къаьларча партизанашта хьийха Банска-Бистрице яхача города гаьна йоацаш лаьтача хьунагІа бигар Чехословацки кулгалхойи вай делегаци. Лоам тІа костер лотадьар цар. Цу костера гонахаьа Іо а хайша, къамаьлаш де доладелар тхо дІаяхе ханаш дагалуцаш. Чехословацки новкъостех цхьанне аьлар: «Тхо партизанаш долча хана эгара тхона дукхагІа дезанаш дар тха «По долинам и по взгорьям» яха советски партизански илли. ТІаккха цигтача массане а цхьатарра дикхар из илли. Дицлургдоаца партизански декхош дІадаьннача тІехьагІа тхьо шу даьча, Словаке лоамашка цІаьхха а дийкар цІаккха а дицлургдоаца дешаш: «Дожаргдац цу декой сий, довгдац из цІаккха а...»

Бакъда из, новкъостий, вай халкъий дешал, дийначе а фашистски захватчикашца лоаттабьча тІем тІа шоай кортош Іодехкача а турпалий сий цІаккха а довргдац!

Чехословацки хьаттан тІа чехаштен словакаштен ултув дІабенна боаш вай юкъарча моастагІчуннца лоаттабаьча къовсаме майра дийгаьа Советски армий къонгаши мехкарий,

Тхона бІаргадайра вай чехословацки доттагІаша советски тІемахой боарвашта мел дика гІулакх ду. Оаха веноман яхкай чехословацки патриоташта дегІача памятника хьалхашка, советски салташтеи партизанаштеи дегІача памятника хьалхашка.

Цхьан памятника тІа дІа укх тайпара йоазув да:

«Вяц ма белаш, дийна дараш, тІем тІа байнараш!

Уйла влаш лийгараша Іийшача халоний, хьона дагалаттараш хьа хьездаш бахьан долаш лоаттабьча къовсама цІерийла уж чу миштa кхабб».

Уж дешаш байнараш дагабохийта Іаш, дийна бараште дола якал а да уж. ДІабахача тІема урокаша хьахьокх фийлал йолаш ца хилча дарг ца хилар, кердача тІема цІи ца хилийтар духьа дола хІама де дезаш хилар. Цхьана вІашагІтоха ... тІема духьала, прогресса тІехьа латта деррига низаш. Вай яха а яьхид, хІанз а их, чІоагІа машар бахьан долаш къовсам лоаттабер — из да берригача наьха деза декхар.

ТІом ца хилийта, машар чІоагІбе йиш хургьа, нагахьа санна империалистически низаша леладеча гІулакхашта духьала, реваншизмая тІемаи низашта духьала дерригача халкъаша хьийре къовсам лоаттабойя. Вай дика кхетаду, машара гІулакх лорадара, социализмана карагІдьинараш лорадара тешаме сагІуь эгара кердагІча техникаца кийчдаь, чІоагІагІа дола герзашара низаш хила дезаш хилар. Империалисташен реваншисташен дагахкабе доагІа, моллагІча агрессора хІаламкеш хІама тохара мел ишар долаш Советски Союз, социалистически мехкаш хилар.

Тхьо шу хІанз дац аьнна да Чехословаке халкъ керда вахар хьалдеча новкъа доагІаш латта. Тхо шига деха долча хана тхога торо хилар социалистически Чехословакена карагІдьинараш цІаьхха а довза.

Лоацача исторически хана чуьх мехка социальни вахар а цув шин сибат а оалантера дены хувцаденнад. Чехословаке халкъа боахам дегІабер хьахьоккхаш йола массехк цифр йоалае безам ба са. Халкъа Іаьдал латтача шерашка, тІом хьалехьа хиннчунца ийслинча 4,6-зза дуккагІа хиннай промышленни производство. Дика карагІдьинна хІама да из. Терилде дезаш ма дий буржуазии Чехословаки а экономически дегІабена моах хинна хилар.

Промышленноста дуккхача доакъой производствa боарвига а мехкарча хІара сага сих лоарХІаш промышленни продукция яккхарга а диллача дунен тІа эгара хьалхарчарех цхьа моттиг лоац Чехословаке.

Бакъдар аьлча, Чехословаке промышленноста балха тІа шоай тайпара халонаш а хиннай. Чехословацки новкъосташа гуччахьа дувцар, дІадахача шера цхьацца бахьанех промышленноста балха тІа кхоачамбоанараш долаш моттигеш ниийсенна хиларах. Цхьабакъда, укх шера балха темпаш дика лакхъеш йоагІа чехословацки промышленность.

Вай чехословацки доттагІаша хІанз шоай къаьстта уйла тІаерзаьй халкъа боахама доал дара методаш товяра хьакъехьарча деша. Промышленностеи юрта боахамаи деча довла эффективнегІа йола формаш лехьига вай мехка санна да Чехословаке а.

Чехословацки доттагІаша дуьш мугІарерча болхлой санна, ништта предприятией кулгаллой а, заводо е фабрико бажча балхах хьахиннарашцара материальни хьашт лакхдердолаш, производстверча хІара болхлочун къахьегама дикагІа стемулировани яра хьакъехьара дош.

Яна Шверма цІерахча заводе хилар вай делегаци. Из я авиационни моторашн царна эша запасной оатхалаши хьаеш йола йоккха халкъа предприяти. Дика мотораш да уж, хІаьта цун продукци, Чехословаке дуккхача кхьча предприятией продукци а санна, вай раьза хинне ий а ю. Праге хиннача митинге цхьа дийцад из, къахьегам дукха безача чехословацки болхлой кулгаьще хьаь чехословацки оборудованни машинаши Советски Союза дуккхача предприятешка оттаь хилар.

Яна Шверма цІерах йола завод белгалйоалаш кхь цхьаьхха хІама а да — Чехословаке ерригача промышленносто хьабена нийсъ по, мед хьехха а, хьахьокхаш хилар. Завод хьахиннай бІашере йолаеннача юкхье, ах ремесленни йолча производства мотоциклаш хьаеш хиннача ларда тІа цига автомобилаш хьое йолаеннача хана. Эттара хьалхара авиационни мотор заводо ерахийцаб новзткъа шу хьалхагІа. Халкъа Іаьдал латтача шерашка завод шеръеннай, хІанзара йоккха предприяти а хинна дІаэттай. Цига ара а хийцад, арахецаш а да тайп-тайпарча конструкцех дола авиационни мотораш.

Оаха къамаьлаш дир завода кулгалхошца, инженерашца, техникашца, болхлошца, дика гуш дир вай чехословацки доттагІаша кхоачаш дола декхараш, вайна хьахашка латтараш моргаш хилар: уж да дІахо техически прогресс яр духьа, производства технически культура лакхьяр духьа, къахьегама сискарле лакхьяр духьа къовсам лоаттабар.

Чехословаке ништта торо хилар тха цхьайола юртбоахама кооперативашца производства йоаза а. ХІанз республике 7626 кооперативa я. Оахаш долча лаьттаех 92 процент гаргга юртбоахама кооперативашкеи паччахьалкхен боахамашкеи да.

Ала дезаш да, Чехословаке юртбоахама производство тоьал лакхача боараме хилар, социализмане мехкашта юкъе хьалхарчарех цхьа моттиг лоацаш хилар. Алхха кооперировани тха шерашца (1948—1963 шерашка), производства та боахаме йоаккхаш йола ерригa продукци 34 процент лакхьеннай Чехословаке, хІаьта товари продукци — 90 процент. ДІадахача шера дакъккхаш кІа — 24,3 центнер гектара тІара, рожь — 20,2 центнер гектара тІара, мукх — 23,3 центнер гектара тІара, шекара векла — 298 центнер гектара тІара. Уж, бакъдар аьлча, лоха цифраш яц, цхьабакъда, кхы лакхъяла йиш йоалаш а я. Чехословацки доттагІаша шоай низаш тІадахийтад, Іилманa, техникана карагІдьинарий, химии дегІадера, селекционии балха ларда тІа кхы а лоакхагІа толамаш дахара.

Новкъоста Новотне дийцад сона, Чехословаке юрта боахама интенсификаци яра гІулакх эггара хьалха минеральни удобренеш дукхагІа хьаяра чотах вІашагІехьдоахаи латт.

Ксавероверча оалхазарий фабрике хилар тхо. Оалхазарий дулхи фуаши доахилга дика вІашагІехьдаьккхад цу фабрике. Цхьадолча хІамашта на образцови и аргдар аз-и, хІапа аьлча но хьахьокх, оалхазарий дулх доаха хІанзара производство малагІча новкъа дегІаха еза. Из фабрика хьалъь яьшачул тІехьагІа, цо шера доаккхаргда 2.300 тонн дулх.

Кхоане йоккха йолча предприятеех а из фабрика. Колхозашцен совхозашцен хІанзалца вай кхоачамбеш хинна, оалхазараш кхеба метоаш—на мадарра аьлча селхнара ди да. ХІанз промышленни ларда тІа дулхи фуши даха доладела деза.

Цу фабрикага хьежача тхо тийшар, вай чехословацки доттагІий оалхазарий дулхи фуаши доахача производствана интенсификацига нийсъа тІа этта хилярах. Из ба дегІаахара цийсе, перспектива йола шинъ.

Цу фабрика коллективаца къамаьл деча хана, из дийцар, оалхазарий фабрикашкен кхьча специализированни боахамашкен оалхазарий продукташ дукхагІа яхара чотах вай мож цу продуктацщa бица Іалашбара вай чакххьа лаьрхІа гІулакхаш. Ма долиль бес са да дуьца пурам да сона. Фуаши оалхазарий дулхи промышленни ларда тІа доахилга вІашагІехьдаккхара де деза хьадка гІулакхаш белгалдаь укх денойка кепа тІха арахьинача КПСС Центральни Комитетен СССР Министрий Советен решене тІа.

Вай оалхазарий фабрикаш хьалъе керда проекташ оттаеча хана юкъе лаца еза чехословацки новкъостий дика опыт. ХІанзарча тайпаех йола оалхазарий фабрикаш вай але а, кхычар дикача опытах пайда эцар вай специализашта пайдана да. Чехословацки доттагІашкара оаха дийхад цар шоай опыт хьахьехилга, хІаьта уж цунна гІадбаха раьза а хилар.

Вай делегаци хиннай «Свобода» яхача юртбоахама кооперативе. Из геттара дика, чІоагІа дегІабена боахам ба. Минеральни удобренеех пайда эцарен лаьттанаш обработка дика арен ларда тІа кооперативо чІоагІа хьуакъаьй юртбоахама культураш. Аьнча кхоачам ба, 1963 шера хІара гектара тІара даьнна кІа 43 центнер, рожь — 30 центнер, коартолаш — 165 центнер, шекара свекла — 382 центнер хилар.

Укх шера а лакха хьувкъамаш кхедаь укхаза. Тхога аьлар, укх шера хІара гектара тІара 44,8 центнер горох яьккхай кооперативо, аьнна.

Скандинаве тхо долча хана, тхона цигара племенной шинараш бугІаш елар. Капиталистически фермашка хьалкхедаь дика доахан да уж.

Цхьабакъда, социалистически боахамашка в кхеду дикача фух доле доахен. Чехословаке а делар тхона цІе-къоарзча дулха-шурий фух дола шинар. Тхога хьаьвинчох, цу шинара наьна шурий хьоанал 4 процент совгІа а. Дикача фух а цу кооперативера хьакхарч. Тхона елар цу тайппара дикача фух йола наьа хьахха а, дикача сортах йолча гороха шинтенир а.

ЦІенача дег тІара баркал арга вай воай чехословацки доттагІашта уж совгІаташ цар даларах. Вай боахама гІулакх дика леладеш нах да, хІаьта цу совгІатех вай воай боахамашка пайда а эцаргба.

ЧІоагІа лоаш хьежар тхо Праге хьалдеш латтача чуІеча цІеношка. Белттала аьлча, чехословацки столица малхбузехьарча дакъа тІарча нердача районага. Айеннача тІа улла из район. Микроклиматаген фо цІева хиларген диллача, аьттув болча хьала тІа а из, хІана аьлча баьцара аре я цунна юкъе гІолла дІайодар. Кхьметтен дукха цІеноаш хьаде аьттув болаш йола моттиг харжарга диллача а, тІехьагІа баха хоама безача наьха уйла ер болх баьб архитектораша. Тхона бІаргадайра тайп-тайпарча образцеех, тайп-тайпарча гІишлой конструкцеех хьалдаь цІенош, хІаьта керттердар, из вай Іомаме а деза, чухьара хоза тоаль а квартираш.

Цхьан дешаца аьлча, чехословацки халкъа вахара моллагІча оагІонга тхо хьежача а, из тха чІоагІа уйла тІайоалаш а из бахьан долаш чехословацки доттагІех доккхал де доагІаш а яр.

Тхона дицлургдоацаш дег чу дижар дог гІозоаккхаш, дикача талантаца оттадаь Банска-Бистрицера концерт. Цу концертах тхона гора творческа интеллигенции оай халкъа вахарцен къовсамцен айхха бувзам болаш хинна хилар.

Социализма хІара мехко маьхера опыт Іомаю промышленни юртбоахамен производства, Іилман, техника, культура тайп-тайпарча доакъошка.

Экономикен культурен дегІайоалаяра опыт шерра дІа-юха а эцаш, социализми коммунизми хьалъяра темпаш сихъо вай. Капиталистически мехкашца инийсдича мах баь варгвоацаш йоккха совле йолаш да вай мехкаш, производства къайленаш вІаши лехкьа а ца еш, воашта карагІдьинараш, воай дикагІа йола опыт вай гІад я цахе дІа-юха луш хиларах, хІаьта цу совленах вай пайда эцаза а баргбац.

Тхо дийхар социалистически мехкийн капиталистически дунен мехкийн промышленносто дакъа лоацаш йолча Брно яхача городерча Дунен халкъашта юкъерча ярмарке дувла аьнна. Цу ярмарке геттара чІоагІа хьашт хеташ хьежар тхо Чехословакен кхьча мехкийн технически кердадарашка. Цу тайпара ярмаркаш пайдана я опыт дІа-юха эцара, паччахьалкхенашта юкъера экономически бувзамаш дегІадоаладара.

Брно яхача городе бахача наха, кхьча городашка бахача наха а санна, безаце, чІоагІа гІадбаха тІанийдора тхо. Дег гІара царна баркал ала безам ба са доттагІалца тхо тІанийдарах.

Чехословацки халкъо йоккхий хоталонаш яьхай, шоашнара дакъа лаьцад социализм хьалъяра теоренен практикенен юкъе. Из я Чехословаке Коммунистически парте, новкъост Антонин Новотный керте латтача цун Централни Комитета марксистско-ленински политика результат.

Тха визит йолча хана тхо вІашагІа а детталедар, оаха къамаьлаш а дир Чехословаке партийни кулгалхошцен паччахьалкхен деятелашцен, Тхо дагадийлар вай шинна а партена, вай шинна а мехка хьаштдолаш йолча дуккхача проблемашта. Тха переговорий результаташ хьахьекхай кепа теха арахьаккхача цхьана яьча советско-чехословацки заявление тІа.

Чехословацки новкъостаашен оахен чІоагІа раьза хинна белгалдаьккхер, массадолча дешашта вай барт боккъонца цаІ хилар. Переговораша цІаьхха а бакъдир вай шинна а партенеи правительствашеи хетараш возищеш цаІаш хилар.

Переговораш йолча хана дийцар вІаши экономически гІулакхаш леладарг довзаш. ХІанз вай дика бувзамаш да Чехословакеца, цхьабакъда, уж бувзамаш дІахо дегІадовладаран чІоагІдаран дукха тороеш я, хІаьта уж барт-цхьоагІон гІулакхаш шердарца хьаштдолаш я Чехословаки а Советски Союз а.

Тхоца къамаьлаш деча хана чехословацки новкъосташа дувцар Чехословацки Социалистически Республикан Советски Союзен экономика дІахо гаргайоалаянза, халкъа боахама планий координаци кІоаргъянза, специализаци кооперировании дегІайоалаянза арг ца хиларах, кхьча дешаех. Цу предложенешта ше раьза хилар дІахайтар вай дешаш.

Шоана ма хой, новкъостий, дунен халкъашта юкъерча дешаех вай шинна а оагІонна хетараш цхьана яьча советско-чехословацки заявлене тІа хьакьекха хилар. Советски Союза Коммунистически партен Чехословаке Коммунистически партен хьахьекхар дІахо а халкъашта юкъера машар бахьан долаш, тайп-тайпара социальни строяш йолаш дола мехкаш машаре дахара принципаш котъяхар духьа тІагІертта къовсам лоаттабе чІоагІа лаьрхІа шоаш хилар. Европейски хІерамзае чІоагІъе, шоллагІча дунен тІемах юхеиссараш дІахахе, дунен халкъашта юкъера кхохкам кІаьдбе гІертаргьа Советски Союзи Чехословакии.

ДІахо а бокъонца империализманеи колониализманеи духьала къовсам лоаттабе, мацарен прогрессен новкъаца адамие дегІакхувлара йола хІама де лаьрхІа я вай партешта.

Социалистически мехкашта духьала, болхлой классан къамий - кортамукъален боламаш духьала лоаттабеча къовсаме хІанзарча хьалашка империалисташа пайда эц национализми империализмана духьаьарча фронта низаш вІашагІдаьнна хиларахи.

Китайски кулгалхоша леладеча барт эгІабеш долча гІулакхашца хувзаденна дунен халкъашта юкъерча коммунистически боламе эттача хьалий хьакъехьа дагадаьлар тхо.

Советски Союза Коммунистически партеи Чехословаке Коммунистически партеи, дукхагІа йола вежарашха партеш а санна, цхьан уйлаи тІа латт барт эгІош долча Китая Компарте кулгалхой гІулакхаша коммунистически болама зе деш хилара дакъе. Мадарра аьлча, китайски кулгалхоша, империализмана духьаларча къовсама ерригa фронт мел а еш, империалистически агрессораш хьалхьебу керда авантюраш лелара, новкъостал ду царна революционни низашта духьала лоаттабеча къовсане.

Цу хьалашка, цхьана яьча заявлене тІа из белгалдоаккхача тайпара, коммунистически болхлойн партей совещани гулъенза эргІоаца ха хьатІакхьаьяй. ХІаьта из совещани кийчъяра бахьаьъа да, хьалха хиннача совещание редакционни комиссена юкъе хиннаеш хІанзара совещани кийчъеча дакъа лаца раьза йолчен партей викалех латташ йола, редакционни комисси укх шера декабрь бетте а деш вІашагІтехача.

Китайски кулгалхоша тиган совещани е, совещание принципиальни партийни дискусси делаечул дикагІа хет царна гуччахьа сердалген дуьяген. ВІашагІкъоастаергьа кхаш шантаж ю цар вежарашка йолча партешта. Цу хьалашка алхха кийсагІа йола решени дунен халкъашта юкъерча коммунистически болама мугІарий цхьоагІо а пролетарски интернационализма принципаш а ларлоаттаеча ерригача вежарашха йолча партей викалаш гул а бенна, сагатагІа дола дешаш цхьана дувцар. Из да Советски Союза Коммунистически партена а, Чехословаке Коммунистически партена а, дукхагІа йолча воах марксистско-ленински партешта а цхьана хетар.

Вай шинна а парте дІакхайкадарг, дІахо а кІаьд ца луш къовсам лоаттаберга шоаш марксизма-ленинизма, пролетарски интернационализма ларда тІа деррига социалистически мехкаш кхотадар, китайски кулгалхошь лелабу барт эгІош бола антиленински ниеъ бахьан долаш дунен халкъашта юкъерча коммунистически боламе хьахинна цІенхаштгара халонаш дІанхар, дунен халкъашта юкъерча коммунистически болхлойн болама ерригача отрядашта юкъе монолитни цхьоагІо оттар духьа.

Деза новкъостий!

Нагахьа санна Чехословакии Социалистически Республикерча тха визита керттера итог лоаца, массехк дешаца ийцача, тІаккха из итог укх тайпара я:

Вай партийно-правительственни делегаце визито цІаьхха а хьахьекхар Советски Союза Коммунистически партен Чехословаке Коммунистически партен адейниен политически цхьоагІо чІоагІа хилар. Советски Союзи Чехословакии халкъий доттагІал доаргдоагаш хилар. Цо новкъостал даьд шинна а мехка юкъера вежарашха йола барт-цхьоагІо пролетарски интернационализма принципий ларда тІа дІахо а дегІакхувлара.

Тхо тхоашта бІаргадоарах цІаьхха а тайшар, вай мехкий халкъашта юкъера доттагІал цІаккха ца хиннача тайпара чІоагІденна хиларах. Цу доттагІалах Праге хиннача митинге дика аьлар новкъоста Антонин Новотне.

— Чехословацко-советски доттагІал йсахар цо, — дІахо йодача хена а хургда новкхаз санна чІоагІа, хІаьта вай Даьхен хІанзарчен хьалургІолчен поколений сахкетам чу Іалаьмате боккхача мехка а хургда цо.

Сай къамаьл чакхдоалаш, сона ловра безаме декхар кхоачашдар: Чехословаке болхлошкара, ахархошкара, интеллигенце викалашкара хІайха моаршал а дег тІара, доттагІенца дика мел дар хилар лоаш бекхьа лоаца а советски нахага дІакхайкабар. Из декхар дора тхогара Чехословаке тхо дІа мел кхаьчача, заводашка, фабрикашка, кооперативашке, Тхоах дІа мел кхийттача хьахьокхаш хиннар советски халкъацара безам доттагІали дар. Массанахьа а хозар цІогІари: «Советски Союзаца — дуне-дуне мел доал!».

Пурам да сона шоай цІерах вай вежарашта, чехословацки доттагІашта, вай халкъа дикадар хилар лоашя цунца дика уйла йолаш уж хиларах цІаьхха а баркал ала а вай юкъера гІулакх бахьан долаш лоаттабеча къовсаме керда толамеш доахалда оаш аьнна, царна ловца бакхха а.

Шоана ма харро, Чехословаке шоайла хоатташ дола моаршал укх тайпарча дешашца да: «Честь праце» — сийле хийла къахьегама. Уж хоза дешаш да ший кулгашца дикагІа йола кхоане хьакхоллаш воаллача кердача дунен сагата оалараш. ХІаьта лаьттан тІарча къахьегача наха из сийрда кхоане хьаа а ергья.

Чехословацки халкъага ях вай: Советски Союза халкъаш массане а шуца да.

Цхьане ухаргда вай дІахьалхашкахьа воашта дагалаттачунга — коммунизмага.

Баркал хилда шоана ладувгІарах.

ГОРЬКИЙ. Невинномысски химкомбината лаьрхІа оборудовани хьаяра заказаш кхоачашдара шерра никъ хьабийлаб волжан аша. «Химмаша» коллективо дош деннад: эзаш йола оборудовани хадал хьалха дІадала, ХІана деш дола балхаш а графикал хьалха да.

СУРТА ТІА: Невинномысски комбината лаьрхІа йола колонна вІашагІйоллаш я.

В. Вайтенко сурт. ТАСС фотохроника.

Элизабет Гэрли Флинн

США КОММУНИСТИЧЕСКИ ПАРТЕ КЪАМАН КОМИТЕТАГА

Дукха деза новкъостий!

Советски Союза Коммунистически парте Централайн Комитето чlоагlа хала а хеташ дlахойт 1964 шера 5 сентябре СССР уьахцlено здравоохранени Министерства Централайн клинически больнице лоьцуча хана, бакъда чlоагlа халача лазарах цамогаш хинна новкъост Элизабет Гэрли Флинн еннилга.

Советски Союза Коммунистически парте, советски наха дlахойт США берригача коммунисташка, прогрессанен демократен тlехьа мел болчарга США Коммунистически парте председатель, американски а дунен халкъашта юкъерча а болхлойн коммунистически болама гlоръянна йола деятель ялар шоашта чlоагlа новкъа хилар. Новкъост Элизабет Флинн ялар йоккха гlайгlа а хала деца хетар а да машара, демократе, социальни прогресса гlуланх деза мел летача наха.

Шийн дерригa сийрдeн кхехкаш дола вахар новкъоста Флинна дlаденнад американски халкъа иразан сийрдача кхоанен духьа беча дагъкалча балха. Къона йолча хана дена новкъоста Элизабет Флинне, халача, цхьабакъда, сий долча американски къахьегамхой вахара хьашташ бахьан лоаттабеча къовсама накъа тlа в этта. доккха дакъа лаьцар США болхлойн, социалистически, коммунистически болам дегlабоалабеча наькъе. Хlама ца эшаш 60 шера США къахьегамхой дукхача империалистически реакцеа духьаларча демократически бокъонаштен социальни ийсхонен тlехьарча выступленешка. lалаьмате боккхза лоархlам болаш хиннай новкъост Элизабет Флинн. Дукхха болча нах кlаматlтохара денал дола организатор, кlаьдлургlоана къовсам лоаттабер, цlера ала савна йола оратор, lалаьмате дика публицист болаш юс новкъост Флинн цул беррига новкъосташтен доттагlаштен хьалхашка.

Марксизма-ленинизма идеяшта, пролетарски интернационализма принципашта тешаме хилар бахьан долаш чlоагlа сий а дахь, йоагlаш лархlа а лаьрхlай из беррига мехкашкарча коммунисташа.

Тха парте членаша, советски наха шоай дега чухь цlаккха а йийолийтаргьян американски халкъа сий долча йийй, машар, демократе, социализм бахьан къовсам лоаттабьча. США-и СССР-ен халкъашта юкъера доттагlал дегlадоалдара тlехьа къувсаш хиннача новкъоста Элизабет Флинна сийрда образ.

Советски Союза Коммунистически парте Централайн Комитет.

ВЕЖАРАШХА ЙОЛЧА БОЛГАРЕ

СОФИЯ, 7 сентябрь. (ТАСС). БКП ЦК Хьалхара секретарь а НРВ Министрий Совета Председатель а войча Тодор Живковен НРВ Халкъа собрание Президиума Председатела Георгий Трайковен тахан тlайнцар КПСС ЦК Президиума член а КПСС ЦК секретарь а воза Л. И. Брежнев керте вола БКП ЦК-ан НРВ Министрий Советон Болгаре социалистически революци яьнна 20 шу дизар дездеча хьийха ена советски партийно - правительствении делегаци.

Болгарийн коммунистически партен Болгаре правительствен кулгалхошта а советски партийно-правительствении делегаце членашта а юкъе хилар дет тlарча а вежарашха болча а безамца чаккхьанка доттагlаллин къамель.

Советски Союза Коммунистически парте ЦК, СССР Лаккхехьарча Совета Президиума, СССР Министрий Совета цlерах советски партийно - правительствении делегацена керте лаьттача Л. И. Брежнева Болгарски коммунистически парте Централайн Комитетага, Болгарски Халкъа Республика Халкъа собране Президиумага а Министрий Советага а дlаделар памятин совгlат — советски художнико М. М. Дейнекин хилла «Октябрера мукъ» яха сурт.

Къамель деча хилар болгарски агlонгахьара БКП ЦК Политбюро членаш Шоян Вылгаранов, Енчо Стайков, Живко Живков, БКП ЦК секретарь Лучезар Аврамов, кхнча мехкашцарча гlулакхий министр Иван Башев, НРВ Халкъа собрание Президиума председатела заместитель Георгий Кулишев.

* * *

7 сентябре Москвера Софе дlаяхай КПСС Централайн Комитета Президиума член, КПСС ЦК секретарь Л. И. Брежнев керте лаьтта советски партийно-правительствении делегаци. Делегаци дахьа доладаш хургья Болгаре социалистически революце 20 шу деддеча. Вежарашха болча мехкахьай из Болгарски коммунистически парте Централайн Комитетон Болгаре Халкъа Республика Министрий Советон хьехарах.

Внуковски аэропорте делегаци накъа йоьккхаш хилар новкъостий Г. И. Воронов, Д. С. Полянский, Ю. В. Андропов, Л. Ф. Ильичев, СССР Министрий Совета Председатела хьалхара заместитель Д. Ф. Устинов, кхийола официальни нах.

Делегаци накъайоьккхехь хиннарашта юкъе бар СССР-ера Болгаре посол Стоян Караджов, болгарски посольства белхахой, журналисташ.

(ТАСС).

ХЬУВКЪАМ БОККХАГlА ХУРГБА

Массехк шу да тха механизированни звено «Горячеисточненский» совхозе хьажкlаш кхееш йола. Из культура кхееча бахош ю толаниш цa йоьхе а царех кхоачамбац бахa.

Укх шера бlаьсти аз са звенон члена Дьелог Юраса чlоагlа гlадлаха тlайнцар гlоральнича кубански, механизатора В. Первицки методах хьажкlаш кхееш хиларах бола хоам. Кердача технологех хьажкlаш кхеяр теттара дика гlулакх дар. Цхьабакъда, вайнар хьажкlаш дlаюргlола участок бlаьсти мара звенона хьа цa къоастадь, хlайа хьалча цу лаьтта ханиаьа органически удобренеш яхка йиш хилачар тха. Цул совгlа дайма тхоай участка тlа болх бе беззашехь совхоза кулгалхойна кхьича участкаш тlа балха ухийтар тхо. Цу тайпара дола гlалаташ дукхха нийслора.

Совхоза кулгалхоша хилийтанзар В. Первицки методах хьажкlаш кхееча хана хила езаш йола техника, далашзар технологически карта. Цу тайпарча кхоачамбоацараша а йоккха новкъарле ю тха балха. Уж гlалаташ чиннадале а ала йиш ма тха звенон укх шера дозашта хьажкlаш отталь деизараш кхоачашзергдац аьнне.

Цхьабакъда, уж дахна доле кхоачамбовцараш хха ма хилла гlерташ да тхо. Хlанзе а дlайоллаш лаьтт хьатlалоагlача шерарча хьувкъама лард. Цу дукхагlа терко е бахьнаб совхоза специалисташ а.

Дукха ха а 1965 шера хьажкlаш дlаюргlола участок тхоиз хьакъоастаяь. Цу тlа екха органически удобренеш дlаккухьаш ца хlанз. Хlара гектаре тlа кlезигагlа йолча а 10 тонн долаш удобренеш йохаргйа бaха. Тlаккха хьаа лаьтта хахаргла. Еррига тхоиа хьакъоастинь участок 259 гектар а. Царех 50 гектара тlа шекаре сийлан вокхан тlа хьажкlаши кхеергья. Хьатlадоагlача шера хьувкъам лаккагlа хургба.

В. ХАЛИДОВ,

Грозненски производственни управлени «Горячеисточненский» совхоза механизатор.

НОХЧ-ГlАЛГlАЙ АССР. Мехкдаьтта доаллача кердача моттиге 3901 метр кlоарге скважин яьккхача мехкдаьтта низ болаш кlедж техай, укх шера из кхоалагlа теха я. Скважина хахал хьалха яьккха ялар къона инженер комсомолец Ефремов Юрий керте латта бригада.

Бурув дикка сихагlа тохарах а, материалаши реагенташи кховрах а буровикаша 100 эзар сом кходаьд.

СУРТА ТlА: кlедж етташ йола скважина яьккхача бригадацара болхлой — бурильщика гlончаш Давлетукаев Герман, Ширяев Валерий, слесарь Рясов Петр, бурильщикаш Магашев Муса, Дорошенко Петр, бурильщика гlончаш Гринов Иван, Новиков Николай, Митаев Зарахмат.

Р. Дика сурт. ТАСС фотохроника.

ВОАГГlАШ ВОЛА КАНДИДАТ

ГРОЗНЕНСКИ НЕФТЕМАСЛОЗАВОДА КОЛЛЕКТИВА ХОРЖАМАШТА ХЬАЛХАРА СОБРАНИ

Селхан делкъийга хlама дуача хана СССР Лаккхехьарча Совета Союза Совета депутаталла вахийта кандидат харжа кхьаи участке гулбелар Грозненски нефтемаслозавода болхлойн гlуллакхера нах.

Къамель де йиш дийхар ремонтни участка слесара ноа. Борсика. № 40 йолча установка воккхагlа вола оператор Алексей Александрович Волошин депутатий кандидаталла вахийта предложени елар цо.

Трибуне тlа веал №40 йолча установка воккхагlа вола оператор нов. Варшавский. Цо хьалхьаьнар нов. Борсика предложени, нов. Волошина хьахьегамаш, общественни балхахи дуьц цо.

Грозненски нефтемаслозавода коллектива воаз Алексей Александрович дикагlа вола производственник, кlаьдлургвоала рационализатори новатори хилара тарра. Заводе бах беш волча хана технологически процесс товнра новкъостал дош йола кlезига предложенеш еннайя Алексей Александровича.

Гаганова Валентинас дlалоладаь гlулакх хьал а лаьна нердача производстве балха вахар Волошин, из чекха кара а ерзайнр. Цу сменана коммунистически къахьегама коллектив йоккха цlи елар. Къахьегача диал хьехам дур хинна из lеш, завода партийнии общественнии вахара юкъе а хьинаре дакъа лоаш коммуниста Волошина.

Къамель ду завода производственни отдела начальника нов. Валдонена. Цо дуьи производственни болх бе бахкача ньенача инженерашта нов. Волошина лоча доккхача новкъостал. Шийн за лоархlаш цо шийн дlаьхой опыт дlалу нарма.

Комсомольцийн кагирхойн цlерах собране къамель дир ВЛКСМ комитета секретара нов. Данилова. Цо аьлар кагирдаша чlоагlа хьалдоа нов. Волошина кандидатура.

Грозненска нефтемаслозавода коллектива юкъарча собране яха барт а болаш сецадир № 434 йолча Грозненски хоржама округе гlолла А. А. Волошин СССР Лаккхехьарча Совета депутата кандидаталла вахийта, цу цlи пайлахача округе гlолла шийна баллотировка лйта дуьгара мукъа а бла.

Собране хоржар доверененаш а хоржамашта хьалхарча собране бахийта вихалаш а.

* * *

Селхан нютта Грозненски бегонна дено коллектива а хилар хоржамашта хьалхара собрани. ийга СССР Лаккхехьарча Совета Союза Совета депутатана кандидаталла вахийта оттаду А. А. Волошин.

Идеологически балха хроника

Массехк шу да Гудермесе хlара шерра-шера мастера ди деддара дика гlулакх дlадолаьд. Укх деношка цу дешна хетаь собрани хилар машиннаьхьахой городерча клубе. Уккхазе хилар промышленни предприятешкара, гlишлой организацешкара мастераш, партийни профсоюзни организацей вихалаш. «Коллективаца беча кхетама балхацара мастера дакъа» яхача темах доклад йир нефтепромыслови управлене начальника нов. Суслява. Цул тlеххьагlа коллективаца кхетама болх бера йола шоай опыт юкъаш къамельаш дир СМУ-3 мастера В. Гайсултанова, локомотивни депо мастера А. Косолапова.

* * *

Гудермесски промышленни парткома бюрое дахьагlар лектора-атенса нов. Жильцова отчетага. Наха юкъе атеистически знанеш йоаожаера болх Александр Федорович Жильцова толанца бу 20 шу совгlа да в. Цу хана чухь лектора балха йоккха опыт йоаьий цо. Мехкдаьттахой, гlишлойхой, машинахьаьхой болча каст-каста ху.л из.

Парткома бюрое цун балха опыт моаг а йир, хlазгa из кхьича атеисташта юкъе дlайоаржаедга найса д лахоlар.

М. АУШЕВ.

КИНОРЕЖИССЕР, драматург, писатель

Гlоравмина вола советски кинорежиссера, драматурга, писателе Александр Петрович Довженко (1894—1956) цlи дунен киноискусства эггара боккхагlа болча мастерий мугlарашта юкъе латт. Шийн еррига творчество, шийн деррига вахар дlаделлай цо вай Даьхен коммунистически кхоане бахьан лоаттабеча къовсама. Довженко — режиссера никъ нерладир лахарен хьовсамен никъ ба. Цун эггара хьалхарча «Звенигора» яхача фильмаца къьегга гуваьлар Довженко художественни почерка шоай тайпар йола оамалаш. Шийн тайпара вола художник, кlаьдлургвоаца новатор чинача цуна хоьра доккха философски толашагlа мел дара эпически шерадари дламий кlоаргача уйлаш кийсде. Довженко турпала ша лех, чlоагlду вахара нерда вашкаш, къовсам лоаттаду вай Даьхен ираз бахьан. Довженкос хьадаьа пролетарски революцех («Арсенал», 1929 ш.), граждански тlемах («Щорс», 1939 ш.), эггара хьалхарча тракторах («Лаьтта», 1930 ш.), тайгерча хьалхарча гlоаках («Аэроград», 1935 ш.). lалам эрглазицхарах («Мичурин», 1948 ш.). lалама чlоагlача кхоал сай котьалорах («Фордах йола поэма», 1956 ш.) дола кинош. Советски документальни кино исторе чухь кlоагlга лел йита массехк документалии филаи в оттаьий цо («Мукъадалар», 1940 ш., «Вай Советски Украина бахьан бу тlом», 1943 ш., кхыдараш). Тlехьавина дика режиссер хинна цa lеш, талант йола писатель а вар Довженко, цо язьяй «Зачарованная Десна» яха поэма, дувцараш, очеркаш, сценареш. Кино теорен историях ше язьяча статьяшца Довженкой доккха дакъа лаьцад советски реалистически искусство дегlайоалдара юкъе («Образа тlехьола никъ», «Итале прогрессании кино», кхыдараш). Кагирхошта хьехам балара духьа ха а къахьегаи а дlадуш хиннав из. Кердачун, коммунистически вокхха художник — вахар деш йола художник Александр Петрович Довженко дачмин вахарга социалистически культура исторе чухь.

НОХЧ-ГlАЛГlАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМА

УКАЗ

Къилбаседа-Кавказа машиннаькъа Грозненски отделене Гудермеса станце локомотивни депо болхлошта Нохч-Гlалгlай АССР Лакхехьарча Совета Президиума Сийлен грамота яларах

Халкъа бохамь мукхаш дlа-юкъ кхахьара план кхоачашъеча чинире дакъа лецарехи Къилбаседа-Кавказа машиннаькъ Грозненски отделене Гудермеса станце локомотивни депо шовзткъе итт шу дизарца дуьзаденчен Нохч-Гlалгlай Автономни Советски Социалистически Республика Лакхехьарча Совета Президиума Сийлен грамоташ йойла:

Алексеев Георгий Андреевича — локомотивни депо слесара.
Братчик Федор Петровича — локомотивни депо начальника.
Беспалов Тихон Ипатьевича — локомотивни депо слесара.
Баскараев Рамзана — локомотивни депо слесара.
Валуйов Маьмида — локомотивни депо слесара.
Гриценко Евгений Константиновича — локомотивни [redacted] слесара.
Киниенко Алексей Ивановича — тепловоза машиниста.
Карагоеин Никита Ивановича — локомотивни депо слесара.
Колесниченко Степан Семеновича — локомотивни депо слесара.
Неткачев Михаил Григорьевича — локомотивни депо слесара.
Оздоев Вахаина — локомотивни депо слесара.
Сидельников Алексей Зотовича — локомотивни депо слесара.
Серпуков Андрей Федоровича — локомотивни депо слесара.
Штанько Мария Ивановнайна—локомотивни депо расценщица.
Юсупов Андарбека — локомотивни депо шофера.

Нохч-Гlалгlай АССР Лакхехьарча Совета Президиума председатель **И. АЛМАЗОВ.**
Нохч-Гlалгlай АССР Лакхехьарча Совета Президиума секретарь **И. СЫЩИКОВ.**

НОХЧ-ГlАЛГlАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМА

УКАЗ

Къилбаседа-Кавказа машиннаькъа Грозненски отделене Гудермеса станце локомотивни депона Нохч-Гlалгlай АССР Лакхехьарча Совета Президиума Сийлен грамота яларах

Халкъа бохама мукхаш теллина дlа-юкъ кхахьарехи цуп шовзткъе итт шу дизарца дуьзаденчен Нохч-Гlалгlай Автономни Советски Социалистически Республика Лакхехьарча Совета Президиума Сийлен грамоташ йойла Къилбаседа-Кавказа машиннаькъа Грозненски отделене Гудермеса станце локомотивни депона.

Нохч-Гlалгlай АССР Лакхехьарча Совета Президиума председатель **И. АЛМАЗОВ.**
Нохч-Гlалгlай АССР Лакхехьарча Совета Президиума секретарь **И. СЫЩИКОВ.**

КПСС Централайн Комитете

I ИНТЕРНАЦИОНАЛ ВlАШАГlТЪЕЛЛАЧА ДЕНЗ БlАЬ ШУ ДАЛАРАХ

1961 шера 28 сентябре бlаь шу дуз lилман коммунизмана лара елларашь, пролетариата сийлахь-боккхий баьччаш а хьехархой а болча К. Марксен Ф. Энгельсен пролетариата эггара хьалхаре дунен халкъашта юкъера массови коммунистически организаци — I-гlа Интернационал (Дунен халкъашта юкъера Болхлой Товарищество) вlашагlделлача дийнахь денз.

КПСС ЦК сецам баьб. «I-гlа Интернационал вlашагlделла бlаь шу дизара хьакъехьа».

I-гlа Интернационала вlашагlдолларах, йола социалистически деррига мехкий болхлой класса историе юкъе нерда, lалаьмате лоархlамера этап хьаелланга хилар. «I-ча Интернационало, — аьлу В. И. Ленина, — зарда елзар социализм бахьан долаш лоаттабеча дунен халкъашта юкъерча пролетарски къовсама» (Соч., IV нах, том 29, оагl. 281). Интернационало кlийле хийчир пролетарски партеш вlашагlйоххара, юкъ йоалайр халахиза дегlа а ухаш, хlанз дерригдунен-исторически коталонаш хьахача дунен халкъашта юкъерча коммунистически болама.

I-ча Интернационала гlулакхаша, къахьетта а Парижски коммуна — исторе чухь эггара хьалхара пролетариата диктатура пачхалхьалкъе — йоргара хьовзе, хьахьекхар пролетарски барт-яхьоагlо, пролетарски интернационализм мишта хила еза.

Юкъара классови уйлаш бахьан долаш тайптайпарча мехкий пролетареш кхотабеш, реформистски иллюзеш харцьеш, кагийча буржуазин элементий авантюристически тактикех болхлой болама «бокъонца йола революционни» теори а яхь йола цар псевдореволюционни фразеологи къахьетам боацаш гучайоахаш К. Марксе Интернационала юкъе бьеча боккхача балхо пролетарски партешта юхейлтай мах бань вaргвоацаш дика йола болхлой болама тактика оттайра опыт, уж lоманьа социализман коммунизман идеяшта тешаме хала, социалистически революце мехкастагlашца къахьетам боацаш хила.

Боккхача лоархlане ба Дунен халкъашта юкъерча Болхлой Товарищества Генеральни Совете а колониальнии шоай доlаме доацачен халкъий къамаи-кортамукьален къовсама лакхехьара бокъонца йола пролетарски политика кийчъеча а Марксен Энгельсен баь болх.

I-ча Интернационала революционни традицеш юкъеяхар Энгельсен Ленинен цlерашца кхаьдена йолча ханашка а из Интернационал ревизионизман социал- предательствах бахьа тlа оттале хьалхарча хана а II-ча Интернационало дlахо бечa балха. Марксен Энгельсен революционни традицеш юхаметтаоттайр, дlахо дегlа а йоалайр III-ча, Коммунистически, Интернационала гlулакхашка, хlанзарча дунен халкъашта юкъерча коммунистически болама теорен практичен.

Вай партенан Советски пачхальалкхачхен дарделла В. И. Ленин lилман коммунизма дешаш ше къоастадеча, пролетариата классови къовсама стратегин тактикен оттаеча чана хадабина I-ча Интернационала революционни къовсама исторически опытага хьийжав.

КПСС шийн гlулакхашка массаза а I-ча Интернационала принципашта революционни традицешта тешаме хиннай, СССР-е социализм хьалъелгбн вай моаха шерра коммунизм хьалъяра хана чу йоалийтен lалашдаржо цо кхоачашйир I-ча Интернационала идеяш, деррагlа къовсам лоаттабу дунен социализмачасистема чlоагlъяр духьа, дерригача мехкий марксистско-ленински партей цхьоагlйо кхотабарна бахьан долаш, дунен халкъашта юкъера болхлойн къамий-кортамукъален болам дlахо аьбар духьа, деррига дунен тlара машар бахьан долаш.

КПСС-а хlанзара дунен коммунистически болама сий долча Дунен халкъашта юкъерча Болхлой Товариществе тlехье ю. Вай парте XXII-ча съездо гlайнцан ийсхоина хlанзарча заман Коммунистически манифест аьнна цlи тиллай йола КПСС Программа, 1957-чен 1960-чен шерашка хиннача коммунистически болхлойн партей Московски совещанеи документаш, вежарашха йолча марксистско-ленински партей теоретически практически гlулакхаш — хlанзарча хьалашка тарлургйолча тайпара К. Марксен, Ф. Энгельсен, В. И. Ленинен революционни теори дlахо творчески дегlаккхалар.

I-ча Интернационала бlаь шера юбилей белгалйоаккха социализма идеяш котаяьнна деррагача дунен тlа чакхйоалаш латтача хьалашка. Мехза а хандда а СССР-е социализм котьаллар вай мехка шерра коммунизм хьалъеш хилар, кхьича мехкаш-ка социализм хьалъеш хилар, дунен социализмача системах общественно дегlаахара тlа-тlа дукхагlа хоадамболлаш бола иназ хулаш хилар — уж доалла хlамаш I-ча Интернационало къовсам лоаттабь идеяш практически чакхъяр да.

I-гlа Интернационал вlашагlделла бlаь шу дизар — машар, социальни прогресс бахьан долаш, коммунизм бахьан долаш лоаттабеча къовсаме адамлена хьалха этта бодача деррагача дунен болхлойн коммунистически болама цlой.

Советски общественносто шерра белгалйоаккхаргья Дунен халкъашта юкъерча Болхлой Товарищества юбилей.

ОТЧЕТНО-ХОРЖАМА ПАРТИЙНИ СОБРАНЕШ

ДИКАГlЙОЛЧА ОПЫТА — ШЕРРА НИКЪ

Творчески, кlама хьадеча балхо хlара дена хьалу кердадаьаш, дикагlдараш. Къахьегамцара коммунистически гlулакхий йоккхий образецаш гойташ ба юрта боахача производствера дикагlдараш, новатораш. Дикагlйола опыт шерра дlайоаржаяро еррига юрта боахама отраслеш дегlаккхара резерваш гучайоах. Из опыт балха юкъе яхьара гlулакха чlоагlа уйла тlаахийта езаш хиларах лаьца дар «Ассинский» яхача совхозе партийни организаце отчетно-хоржамий собране даь къамельаш. Доклад йир партийни организаце секретара нов. Чернова. Дукхагlйола коммунисташ совхоза производства лоархlамегlарча участкашка балхаш деш хилар белгалдаьккхер цар.

Тlайнца социалистически декхараш кхоачашдара къахьегамхой махулла чlоагlагlа тlабертабеш баьб партийни бюрое шийна болх. Хlаьта совхоза коллектива дикхараш доккхий а да: 12000 тонн баьца даараш, 1700 тонн сони баьца комараш.

Къамельаш даьча коммунисташа нн. Болотова, Кириллова, кхьнчар дийцир совхоза партбюро балхацара кхоачамбоацараш. Массала, совхозе дикагlдар, нердалер боахама производствана юкъедахьара лертlа къовсам ца лоаттабарах лаьца дийцар цар.

Идеологически а организационни а балханарь кхоачамбоацараш дlададахара накъаш дийцар собране хиннарашь.

В. ГОРБАТЕНКО.

БАЬЧА БАЛХА ИТОГАШ

Укх деношка Ачхой-Мартана юрта партийни организаце отчетно-хоржамий собрани хилар. Отчетни доклад еш къамель дир парторганизаце секретара нов. Магомадова. Отчето чудоацача хана коммунистий политически хьинар айденнад, предприяте производственни балхашта юкъе цар лоаца дакъа дегlаденад аьлар докладчика. Коммунисташа общественни вахаре дизза дакъа лацара бокъонца йола форма а хана дlааттей партийни собрани. Юртарча бахархошта дикагlа дlайоазийт КПСС XXII-ча съездан цул тlехьагlа хиннача парте Централайн Комитета Пленумийн решенеш, коммунизм хьалъерий моральни кодекса законаш. Отчета чуйоагlача хана, укх тайпарча дешашка хьежай партийни организаци юрта бахача наха юкъерча агитационно-массови балха коммунисташа лоаца дакъа, пенгазетеи, коммунистий политически дешерах, беррагаш дийша хилара закон кхоачашдарех, новкъостий судах, кхалнаькха советах, юрта комсомольски организаце балхах дола дешаш.

Иштта гучадаьхар цо балха юкъера кхоачамбоацараш а. Церех лархlа деза да дийна бухамерча гlулакхашта духьалара болх бахархошта юкъе бена лелабар.

Пренешка къамельаш дир нн. Хуцаева, Магомадова, Акимова, Ткаченко. Отчетни хана партерганизаце болх мегарлболаш лаьрхlар. Партийни организаце секретарь хержар собране.

А. ВОЛОВЩИКОВ.

ХАННАХЬА А ЦА ЙОАЕШ А ЧУЭЦАРГЬЯ ХЬАЖКIАШ

ДИКА хьийкъа хьажкIаш кхачаш латт Нохч-ГIалгIайчен дукхкхача колхозийн совхозийн кхашка. Тахан мо хьатIаоттаргда уж чуэца еза денош. Дукха ниэ, хьинар, кхетам тIабахийтаб юртахкарча механизатораша «кхай дьаlа» кхеира. ХIанз керттера декхар — сихха, ца йойташ уж чуэцар.

600 гаргга «херсонец» я республикан совхозашкей колхозашкей. ХьажкIаш чуэцаргйола техника бокъонца кийча я ъь дIаоттаьйй, механизированни звенош, Первицкий Владимира дIадоладдь гIулакх хьаллаьцараша. Шаькха а кхы шаькха я машинашка хьожаш, уж кийсъеш, ремонтни материалаши запасной оатхалаши шоайта Iалашъеш ба механизатораш.

Дукха ха йисанц хьажкIаш чуэца йолаьла. Цхьабакъда, холахете я, хьажкIаш чуэца кийчъаланза колхозаши совхозаши я хIанз а. Цун башха боахо еш бац Мичурина цIерахча совхоза кулгалхой (директор нов. Древецкий). Комбайнаш мшитай хьажа а, уж тоне я, кийсъе я болабениабац укхаза хIанз а. хьажкIаш чуэцара балкий план оттаьйц, хьажкIаш чуэцаргйолча агрегаташта тIачIоагIбъ яас а транспортни средстваш а яц. ХьажкIаш чуэцаргйола техника кийчъара мело ю Наьсарен производственни управленей «Экажевский» совхозе, Шаьлта производственни управленей «Джалка» яхачей «Аткуринскайна» совхозашка. ДильагIа дакъа комбайнийн балха кийчаянза я Шаьлен Наьсарен производственни управленей боахамашка. Кхуврадер уж кийчъе-м, яхаш багIа ширара кулгалхой. Цар терккалдеш хIанз гуйра хьатIаотта хилар. каст-каста догIаш делхаш, хьажкIаш чуэцара аьттув боаьаш дола денош хилар. цу дукхъ хIана доагIача аьттув болча денах пайда эца я балха оасарле лакха йолаш хьажкIаш чуэцача машинех пайда эца я бёзаш хилар. Теркалдеш ла гIад лакха долен дика хьийкъан хьажкIаш чуэцача хана комбайнийн балиа оасарле лакха хург ца хилар, цхьаккха хIама дац ништа кийча чийкъача кхашкара хьажкIаш ца йойташ чуэцар дукха комбайнаш кийчъара.

Фу де лезза, хьажкIаш сихен ца йойташи чуэцара? Эггара хьалха, хIара колхозен совхозен отта я ъь, бригадашкей звенош дIакхачийта еза хьажкIаш чуэцаш дергдолча балкий планаш, бокъонца лоархIам а бъ нийса балкаш тIа дIатарде деза кара мел дола ниэзаши техникески средстваши.

Кхы ца товш механизатораш тIа а бийха, цагга ремонт яйта а кийчъяйта а еза тракторaш, комбайнаш, хьажкIаш чIормайоахаргаш, тIайоттаргаш, хьажкIаш чуэца балкаш дергдола кхыйола мошинаш йз беррига болх 20 сентябрь тIакхачалехьа бизза а дика я бъ баккхар дукхъа. «Сельхозтехника» объединенен районни отделийн болхлой декхарийла ба ремонт ярае из еча хана мел эшача запасной оатхалашен материалашен кховчамбaран колхозийн совхозийн механизаторашта массе оагIорахьара новкъостал де.

ХьажкIаш Iо ца ахийтара массеак приспособлени оттае еза комбайнаш тIа. Ветровой шиташ лакхъе еза, томар тIехь хьажкIаш тIаIолла тIехъухаргйолацаш. Практико хьахьекхад лакха гIад дола хьажкIаш чуэцача хана гIадамаш каг я луш комбайна тхов тIа легаш хилар. Из ца хилийтар дукхъа шинкахьа гIолла пхорагIа эшкеаьрг тоха беза ветровой шитатара торпедни делителага кхаччалца. ХьажкIаш чуэцача хана каст-каста нийслу вальцаша хьакъестаю хьажкIаш багIоца доахкача IургашкагIолли чакхъухийташ. Цига дIогIа а теха, юкъаргIащиа къовла деза эшк. Оасар дукха дола кхашка делителех йоаллача дIахаро кхестача шестеренкашта йоархIаш тIа я хьерчалуш хьалъюкъ, хIаьта из бахьан долаш комбайн каст-каста юхасейае бэаш а хул. Из ца хилийтар дукхъа тоттигача эшкех предохранительни полозкаш я оттаь, царца дIакъовла еза делителех йоахкача шестеренкаш синка. Комбайнаша болх беча хана лаьрхIа хьежа еза дIапхраш мел эзай, хан-кхашкъа эза уж нийсъе, отрывочни вальцой хеберащ юа ца лайта. ДIалахача шерашка уж тайпа гIулакхаш лелаяьл дукххача механизатораша, хIаьта цулухьа машинаша балха оасарле лакха йолаш болх бёгга вIаштIехьлаьа йиш я хинией. Из хIанз а ца дезаш да.

БАЛХА оасарле лакхагIа йолаш комбайнашка болх байтар а лаьсса долча гонаш кIезигагIа хилйтар а дукхъа хIарайр 20—25 гектар хургйолаш загонаш я ъь, декъа деза кха. Хьалха «херсонец» яхача комбайнашца йора уж прокосаш. Цу хана хьажкIий массехк мугI чархашта кIалхухьар тракторaша, дукха хьажкIаш а гIад а доадора. Из ца хилийтар дукхъа ЖКН-2,6 яхача жаткашцеи И-13 яхача гIадъоатаргашцеи кийчъяьча, шоаш лелача ялташ оардача ши-шегIа лелача комбайнашца е еза уж прокосаш. Цу тайпара оборудовани йолаш я массе производствени управленешка.

Массехк дош ала деза хьажкIаш чуэцара технологе хьакъехь.

Первицкий Владимира методах болх беш йолча комплексни механизаци звеношка гIадъоатаргашцеи ЖКН-2,6 яхача къаьсттача жаткашцеи кийчъякча ши-шегIа лелача ка бола ялат оардача комбайнашца чуэпа еза хьажкIаш. Цу тайпара агрегато хьажкIаш фуалйоах, фийгаш бункер чу ухийт. И-13 яхача гIадъоатаргаша аьтта гIадам тележка чу е автомобиле чу лег. Из хьажкIаш чуэцара эггара дарегIа бола способ я. хIана аьлча цо кIалхервоаккх хьажкIаш чIормахар санна болча халача балхах.

Приспособленеш а кхы тIа эшаш бола оборудовани я йолаш хиларга дIллачи, шишегIа лелача ялат оардача комбайнашца хьажкIаш чуэца йиш йолаш 16 агрегат я Наьсарен управлене, Грозненски управлене — 8 агрегат, Урус-Мартана управлене совхозашка — 20, и. кх. дIа.

ДукхагIа бола хьажкIаш ККХ-3 яхача комбайнашца чуэцаргья. Товал я уж боахамашка. Цу тайпара йолча хIара машина кхоачаш бола мукъ Сунженски управлене 100 гектар гаргга ба, Грозненски — 60 гектар, Наьсарен — 90 гектар, Шаьлта — 80 гектар, Урус-Мартана — 85 гектар. Практически 20—25 балха дийнахьа чуйна яха йиш йолаш я республикера ялтийна лаьрхIа дIайийна хьажкIаш. Цхьабакъда, комбайнашки балха оасарле лакха йолаш болх байта безам бале групповой методах чуэцийта еза хьажкIаш, цхьан кхай тIа 8—10 агрегат я йолаш. Цо торо хулийт дIахора обработка ярах туйран ялаташ дIаделаран кхаш сихагIа мукъалахь, транспортах пайда дикагIа эца, машинашта доаш дола техническе гIулакх дикагIа вIаштIехьданкха, хIара цу тайпарча отряда электрогазосварочни аппарат я йолаш, участковн механик а йолаш автопередвижной мастерской ала. ХьажкIаш чуэцача хана шин сменах бола беш хила еза колхозий, совхозий, «Сельхозтехника» ремонтни мастерскеш, хIаьта запасной оатхалаш чуйола складаш — бIарччача дийнахьа.

Дикача хьажкIий гIад башна-дина доакъар да, цудухьа дас санна доал де деза цуна. Дукххача боахамашка шоалагIа дIайийна хьахиная мошача хьажкIашца цхьана силос йолларгья царех. Долче, ялатийна лаьрхIа хьажкIаш чуэцача хана силос а йолларгь-ях. Цудухьа укх шера хьажкIаш чуэцача хана транспорт дукха эшаргья. Нагахьа санна хIара комбайна тIехьа ши тележка йола трактор оттае боахача торо еце, хьажкIаш кхай йистошка IойоассаI мегаргья, цига чIорма а яьха, цу чийчка я схааашка уж дIачучерйлаш. Аьтта гIад силос йоллача моттиге дIатIIоваlа автомобилаш а ништа тележкаш тIехьа йола тракторaш а оттае мегаргья.

ДукхагIа йолча совхозашкеи дукхъйолча колхозашкеи хьатта тIакхухьартья томаб гIоне хьажкIаш.

«Сельхозтехника» системера болхлоша кхетаду укх шера хьажкIаш чуэцара болх бехктокхаме я, хала а, чоалаче а хилав. Цар шоай ге йиш мел яр ду лоаццача хьней ца йойташи «Кхай дьаlа» чуэцара. Даьхен амбараша пхи миллион пунт дакача ялата чутассара колхозашкеи совхозашкеи новкъостал де гIерташ.

И. АВАНЕСОВ.
«Сельхозтехника» республикански объединене председатель.

КУСТАНАЙСКИ ОБЛАСТЬ. Йоачан е йокъал йолаш шу дар аьнна доацаш, масса а шера ялат дика хьукъаряа целине дикъ йоаъаш я Ленина цIерах йола совхоз. ЛархIа а йоагIаш маьк лоархIаш я Машко Ивана комсомольски механизированни отряд. Эггара чIоагIа йокъал эттача шера а юкъера лаьрхIаца хIара гектара тIара 10,5 центнер ялат даьккхй отряд.

КъобачIа механизатораша даим лех керда агротехническе гIулакхаш, дикагIа вIаштIехьбоакх болх. Соахка балхах алапи телара кердача принципа тIа яьннай отряд, балха керттерча хьокхамга — ялат хьувкъадаргга хьежжа алапи я долаш.

Ахархочун къаьнеган болча шоай уйлаш ювцаш Н. С. Хрущевца дагабьлар къона механизатораш. Машко Ивана а цун новкъосташта я дас санна довца баьккхар, дика могабир лерттIа вIаштIехьбаьккха болх, керда торонаш лохаш хилар, хIаьта иштта механизатораша ялат чуэцача толамаш доахилга лоаш довца а баьккхар.

— Никита Сергеевича письмос, целинникий даим йо еча йойкхоно, — аьлар отряда начальника Машко Ивана, — новкъостал дергда тхона толаме ялат чуэцара. МоллагIча хьалашка я отрядо ший декхар кхоачашдергда — хIара гектара тIара 18 центнерал кIезигагIа доацаш ялат доаккхаргда.

СУРТА ТIА: Машко Иван.
В. Давыдова сурт. ТАСС фотохроника.

СЕЛЬКОРОВСКИ ПОСТО ХОАМ БУ:

СИХАГIА АХА ЛАЬТТА

ДИКА хьажкIаш кхевий Урус-Мартана производственни управлене «Гехинский» совхоза цхьоалагIча отделенерча Ташухаджиев Адам керте латтача тракторно-полеводчески бригада коллектива. 280 гектар йолча участке хIара гектара тIара 50 центнер йолаш фуалъякхача хьажкIий чуэца вIаштIехьдаргда цар. Цу гIулакха кийчъяьй 4 комбайн, кхыйола инвентарь. Сиха а дика а уж чуйна яхара мел эшар деш ба бригада членаш.

Цхьабакъда, нийса дац укх шера баьккхача толамах тоъам а бъ Iар. Даим лакхара дьувкъам баккхара къонсам доаттабац цар. Из иштта долга хьагойт хIанз бригаде деча оахамо. Аха дезача эзар гектар совгIа долча лаьттах 200 гектар мара ахьалац. Из а гурахь дуьча олатийна ахьад е зяба аьхац. Селла кIезига лаьтта ахар бахьан да бригадерча шийтта тракторах шиъ мара ца болх беш ца хилар. Цул совгIа дийнахь мара бийсан шаккха лаьтта оахаш хилац уж. Цу гIулакхо хьахьокх гектара эсала из болх вIаштIехьбаьккхалта.

Практико хьахьекхад мел пайдане да моттигерея минеральни удобренеш еккар. Лаьтта оахаш удобренеш яхнац.

Сиха а удобренаш тохаш а ала деза лаьтта. Из хургйолча кьувнъама ларл я.

Д. ШАХТАМИРОВ,
Т. БАТАЛОВ,
I. ДУДАРОВ,
совхоза механизатораш.

ЯЛАТАШ ДIАДУВ

Укх шера дика хьувкъадир ка бола ялаташ Шелковски производственни управлене «Коммунизмага бода никъ» яхача колхоза механизаторaша. ХIара гектара тIара 20,6 центнер кIа чуденад цар. Даьхенга декхар 1669 тонн ялат. ХIара балиа денах шишша килограмм кIа деннад колхозхошта.

ЛерттIа хьахьийгача дикка беркат луш да колхоза лаьтташ. Из цIаккха я дийлац колхозхошта. Цудухьа тIагIертта къахьег цар хIанз укх шера дIадувш латта ялаташ чIоагIа хьувкъадар дукхъа.

Укх шера 2500 гектар гурахьа дув ялаташ дIаде деза боахамо. Дика къахьег укхаза трактористаша Бондарев Ивана, Половин Павела, сеялщикаша Елистратов Ивана, Скрынник Ивана, кхычар а. Хьалхарча кхаь дийнахьа 90 гектара гIа дIалийра цар кIа, хIаьта деррига а 1600 гектара тIа дIадуврга «Безостая-1» яха кIа. Доккхий декхараш тIадийцад механизаторaша. ХIара гектара тIара 25 центнер кIа чуда лаьрхIад цар.

Цхьайолча участкаш тIа дIадувча кIаца цхьана суперфосфати аммиачни селитри тохаргья. Укхаза хIара гектара тIара 35—40 центнер ялат чудахьаргда колхозо. Иштта лакхлургба хьувкъам хиш дехкар бахьан долаш а. ХIаьта ялаташ дIаделехьа а дерригача лаьтташта дулл совхозе хий. 500 гектар совгIа йолча майда тIа дIадийнад совхозе гурахьа дув ялаташ.

А. САЛОВ,
Шелковски юрта партбми инспектор а парторганизатор.

СИХДЕ КХАШКАРА БАЛХАШ

ПхелагIча сентябрега кхаччалца еррига республике 61 процент чуйнцай силоса лаьрхIа йола хьажкIаш. ДIалахача пхе дийнахьа хоабалаьл товбеннабац силос йоллара болх Сунженски, Шаьлта, Наьсарен производственни управленей боахамашка, хьалха санна тIехьадус уж.

Сихдеш латт республика кхашка шекара свекла чуэцара балхаш. 554 гектара тIара чуйний из шекъера культура.

Укх шера дукхагIа хьалкхеьй коартол, бахьда, хIанзалца чуенир дIайийначох 10 процент мара яц.

Зябь ахара темпаш соахкаргдул лакхагIа я. ТIедоагIча шера ялат дIаде лаьрхIа аккъл 59,4 эзар гектар. Ледара лел лаьтта оахилга Урус-Мартанен Шаьлен управленей боахамашка.

8 сентябрега кхоачаш колхозийни совхозашен лаьча балхех йола сводка

	Силоса доацаш чуйнца хьажкIаш	Чуйнца шекара свекла	Аха зяб
Грозненски	79	5	39
Наьсарен	42	—	32
Ножай-Юрта	17	1	34
Сунженски	37	—	38
Урус-Мартана	87	5	25
Шаьлта	49	7	27
Минпроизводства колхозашен совхозашен	57	8	33
Наурски	76	—	31
Шелковски	83	—	9
Минземводхоза колхозашен совхозашен	76	—	26
«Грозвино» совхозашца	71	—	32
Консервни объединене совхозаша	100	—	26
Скотооткорма треста боахамаша	40	—	1
Республикански ю/б опытни станци	92	2	28
Ерригача республике гIолла	61	5	30

СОВХОЗАШ-ТЕХНИКУМАШ

КИШИНЕВ. Юкъерча школа бархI класс йиста а хьакха кохсаш, бешамаш, баьцй лайраш летаду кагархой баьккхай Ленина цIерахча совхоза центральни усадьбе. Укхаза хьаьнача гидромелиоративни совхоза техникума дешархой ба уж.

ХIана Молдаве ерригача юртбоахама дешара заведенех совхозаш-техникумаш кьй. Цар чу деша вагIа ялх эзар совгIа аIамнга оаги йоIн.

(ТАСС).

КОРАЯЬ ДОШО ГАЛА

МАГАДАН. (ТАСС КОРР.). Кхо эзарк шовзткъей ворхI грамм! Иштта оз Арги-Юрат яхача хин кхузье Дальни ялача прииске Мария Гончаровайна коравеча дошо гала.

Красный завода № 13-14 йолча установке балха воагIача хана кхе лета мара вацар Ахмадов Лаьча. Шераш дIаувкар. Лаьчас кIоаргагIа Iомайора производство. Цудухьа хIанз оператор ва из, цул совгIа мьалагIча хана я бригадира болх бульрг. Йолаш дика Iоманий цо производство: кIанз бригадир Сухоребриков могаш оашац ва, хIаьта цунна метта болх беш ва Лаьча.

Л. Ахмадова болх беча смена арахеца продукци стандартах йоагIача тайпара я. Массаза я тIехкховчашъю цу смена балха заданеш. Август бетта баьча балха итогаш йича установкашта сменашта шоаьрча яхье шоалагIа моттиг яьккхий Лаьчас болх беча бригада коллектив.

СУРТА ТIА: Л. Ахмадов балха тIа.

Б. Данечка сурт.

ХЬАЙБАШТА ШОРТТА ДОАКЪАР IАЛАШДЕ

ЙИЗЗА КХОАЧО ЕРГЬЯ

Колхозашкара юкъара хьайбаш дебарца тха производственни управленена хьалхашка дукхагIа уатт доакъараш кийчдара гIулакхаш. Цхьадолча боахамаша дукххача шерашка кхоачашъяц доакъараш кийчдара план. Кхоачамхилла кийчъяц силос. ХIаьта из Iалкъанза а лалац шура, дулх, кхыйола продукташ яхара.

Укх тIехьарча шерашка доакъар алсамдаккхара дукха балхаш ду колхозийн производственни управленейн специалисташа. Управлене цхьайолча боахамаша тха моттигашка хьалхкара дIае йолаш йолча хьажкIий фу кийчдаьд доакъара лаьрхIа, хIаьта фийг болча ялаташа эеш бIаьсти, гуракха дIаюача, бобоки культурех пайда эцалга шорра даржаш латт.

ХХ-ча партсъезда цIерахча колхоза хиш дехкача лаьтта дIайийнача «Узбекская-зубовидная» яхача кердача сортах йолча хьажкIаша хIанзе а 4 метр совгIа дегI денад. Цу сортах йолча хьажкIий хIара гектара тIа 300 центнерал кIезигагIа доацаш моша доакъар даргда. Кхыча сортах йолча хьажкIех цIаккха а даьккхадац иззал доакъар.

Гурахьен бIаьсти дувча фийг болча ялаташца эзь бобаш доакъара дIаер геттара пайдане хул. Из бакъйилар шоай балха опытецара гуча а даьлар тха дукххача боахамашта. Масала, совхоз XIX-ча партсъезда цIерахча колхоза хьакхий-товарни ферме хIара гектара тIара 300 центнер моша доакъар чуйнцер. Вико-смесь яхача мошача доакъара дика хьувкъамаш чуийнар управлене боахамаша укх шера а. Вико-смеси дIайийначара гектар тIара 150 центнерах кIезигагIа моша доакъар чуэцанзар цхьаьна а боахамо.

Боккхача мехе да викосмесах силос дика хьайбаьа хилари из хьалха чуэцаш хилларца кха хьалхе мукъалолаш хилари. Вико-смесь чуйнцачул тIехьагIа дIайийна хьажкIаш ялата чуэца йиш йолаш кхочаргья. Цу тайпара 300 — 400 центнер кIезигагIа доацаш мошача доакъара шера шозза хьувкъам чуэца йиш я. Цул совгIа доккхийча хьайбай рациона ца тоъаш йола белокаш дукха я викосмесаца.

Вика фийг болча культурашца эеш дIаера бе боагIача тайпара мах бир тха управлене дукххача боахамаша. Масала, тIадоагIача шера 350 гектар лаьтта викосмесь мошача доакъарен силосан дIае лаьрхIад Кирова цIерахча колхозе. Цул совгIа фуна лаьрхIа бIаь гектаре тIа а дIаюаргья шига из культура.

Йоккхий майдашка анийсмесь дIае лаьрхIад «Коммунизмага бода никъ» яхача, XIX-чеи ХХ-чеи партсъездий цIеракча колхозашка, кхычахаь.

Новкъа деле я цхьадолча боахамашиа уж культураш доакъарен силосан лаьрхIе дIаера лерттIа йоакхо ац хIанз а. Цу культура фу доллаш яц «Заветы Ильича», Ленина цIерах йола колхозаш, кхыдола боахамаш.

А. ЗИМАРИН,
Сунженски производственни управлене инспектор-организатор.

УКХ ШЕРА А ТIЕХЬАЮС СОВХОЗ

Доакъар Iалашдара укх шера а тIехьаюс «Назрановский» совхоз. Нагахьа санна укх шера 9 эзар тонн гIожа доакъар Iалашде дезаш из хиннале, хIанзалца Iалашдаьр 2 эзар гаргга тонн мара яц. Хоаш да республикерча управленешта юкъе Наьсарен производственни управлене доагIеьаш вогIа йоацилга. Цхьабакъда, «Назрановский» совхоза кулгалхошта магац из болх лерттIа вIаштIехьбаккха. Эшачох дикалагIа дакъа мара йол Iалашъьеш а из бола сацийтаб цига. Бакъдар аьлча, гектараш-м лаьвйх йоагIачул дукхагIа хьеккай. Из кхоачам бац. Эшар йол я.

Дукха хьайбаш да совхозе укх шера Iангара даха дезаш. ГIожача доакъарийла совгIа силос а эш церна 18,5 эзар тонн. ХIаьта кIанзалца лаьттах елар ялх эзар гаргга тонн я. Из хул эшачох кхоалагIа дакъа. Во лела силос йолларе болх Пхьилекъойгий-Юртарча отделене. Нагахьа санна цига пхи эзар тонн укх шера Iалашъе еза хIанзалца елар эзар совгIа тонн мара яц.

Лакхе вай белгалдаьхача гIулакхаша аьхьокх доакъар Iалашделга совхозе дика ца лелилга. Цудухьа хIанзе а еррига шоай торонаш оарцагIъяха еза совхоза кулгалхоша Iана хана дагабоаллам хургбоацаш кхоачам хиллал доакъар Iалашдара. Цу кхакъехьа тайп-тайпара наькъаш долаш да. Республикерча дукххача боахамашка дика доакъар кийчду чах. Совхоза кхашкача, цои шортта я. Царех а лерттIа пайда эца беза.

М. АХРИЕВ.

ЛерттIа тоабе болх

Пачхьалкхенга шура йоахара план кхоачашъяьц дIададача шера Грозненски опытно-производственни совхозо. Хьайбаш доакъараш а доацаш дисарах хилар из.

1200 тонн силос кийчъе еза совхоза шолагIча отделене. ХIаьта хIанзалца кийчъяьр эшачох аз а яц. Силос кийчъара балхаш хIанз а геттара ледара лел, къахьегам лерттIа вIаштIехьбаьккха ца хиларах. Каст-каста 8—10 машин хул силос йоллача кIоаге юэ Iойоассаяргга хьежаш латташ. Моша доакъар Iодоассадара эшаш дола гетнаш ца хиларах кулгашца Iойоассаю силос, цудухьа сиха мукъаккха вIаштIехьдалац машинаш. ХIаьта машинаш Iойоассеш кхо сагI мара ваь укхаза.

Дийнахьа 3—4 рейс дукхагIа ецъар хIара машино, болх лерттIа вIаштIехьбоакхаре, йоах шофераша. Совхоза кулгалхоша кхетаде деза машинашка бизза пайда а эшаш болх ца байтар бахьан долаш комбайнаша а сайне латташ дукха ха йоаьлга.

— Нагахьа санна сеца а ца везаш болх беш хилча 100—120 тонн хьажкIий хьокхаргьяр аз дийнахьа, хIаьта хIанз аз 50—60 тонн мара хьахкац, — йоах комбайнера Атаханов Хьасана. Цхьан участкера болх тесса битарах мел зе доал хьахьокхаш да цун деша.

Укх шера а доаккхалде йиш йолаш бац совхоза хьажкIаш лелаераш. Силоса чуэцаш йола хьажкIаш 130—140 центнер мара ялац гектара тIара кийъара лаьрхIача. Бакъда, из хьувкъам а лора а беш лерттIа чуэцац. Кхашкара силосни кIоагашка кхаччалца деррига а наькъаш хьаллъяд машинаш тIара IолийгIача гIадамаша. Машинаш, къаьстта самосвалаш лерттIа тоа ца яр бахьан долаш кIоаг мел болча тIера чуух гIадамаш. Цул совгIа тIехьашкара борташ ювццаш а я уж самосвалаш, силос Iойоассие аттагIа хилийтар дукхъа дIаьякхий цар борташ. Из бахьан долаш хIара рейса яха йиш йолча 500—600 килограмм кIезигагIа кьу доакъар цхьан самосвало. Нагахьа санна бортaшта уттаеш йола решеткаш йоре йоврагьяцар силос. ХIаьта цу гIулакхо иштта лакхъергьйр машиний кьахьетаме оасарле.

ХIанчул тIехьагIа тоъал ха йисай силос Iалашъяра, из лерттIа чакхдаккха торо хургья нагахьа санна совхоза кулгалхоша кховчамбоацараш дIа а даьха боллаш тоабойя.

Ю. ВОЛОГИН.

ЦХЬАН ШЕРА ЗАВОД

Советски химически промышленность дегIайоаладра юкъарча программ кхочушъярх цхьа дакъа да минеральни удобренеш производство. Духхьал 1964 шера удобренеш арахеца мощносташ хIама да эшшаш 10 миллион тонн лаккхургъ, хIъата 1970 шу тIаккхочаш 70—80 миллион тоннага кхочаш удобренеш арахецаргъ. Из дара хIанз болх беш йола предприятеш эргалъха тоне а минеральни удобренеш ергйола 60 гаргIа керда завод хьалъе а езаргъя.

Укх шера болх бе йолалургйолча объектах я Ново-Липецки азотнотукови завод. Из хьалъю СССР европейски дакъа юкъе, эрсий къаьмарча города Липецка йисте Ново-Липецки металлургически завода уллув.

Азотнотукови завода хьалхарча аргIано арахецаргъя аммиаки аммиака хийн, уж арахецача бедала меттел дIагIоргъя газаш — металлургически производства отходаш.

Йоккхача химе из предприяти хьалъю Iалальмате лоацача хана. Аммиака синтеза цех, фо къастаду блок, сероочистка цех, технологически эстакадаш, бедала а кийчача продукцеле а аша емкосташ санна йола чоалхане объекташ юкъейоагIа из Iалальмате йоккха промышленни комплекс цхьан шера хьалъергъя. Цу тайпара йола предприятеш ший—кхаь шера хьалйора.

Ударни комсомольски а хьана дIахкайкаьй из гIишло. Из завод хьалъеча дакъа лоацаш я ткъо соцIа гIишлош юх монтажни организаци. ГIишло хьалъеча къахьегаш ва ваь эзар воргIа саг.

Липецке баьхаб опыт йола, говза инженераш болхлой. Уж ба дуккха гIишлош хьалъеча 16 шера болх бай йола монтажникий бригадир Алексей Абращенко, иштта я йоккха йола графикаш гаьнна тIехьашташ бригада йолаш вола Николай Вервигор, илх сахьата смении задани кхоачашьеш бригада йолаш вола Виктор Вашаннини, дуккха кхьбараш а.

ВIашагIтехача графиках ду гIишлошъечар балхаш: гIишлошъераш йистебоаллашехь царна тIехьа болалу монтажникаш. Наха дика хов шоай участкашка меттел лоаллахарча участкашка а болх мишта бу. Массане а иштта болх бе безам хилар болх толамца барах бола тешам ба.

Тешамара везаш 1964 шера 1 декабрь тIаккхочаш — правительства оттаьвча хана — Ново-Липецки азотнотукови заводо хьалхара продукци лургхиларах.

А. ГОРЯЧЕВ, (АПН).

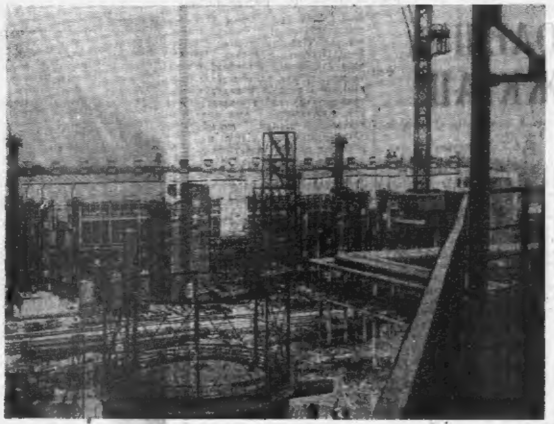

ШКОЛА ВАХАР

ВАХАРЦА БУВЗАМ БОЛАШ

ДIадахача дешара шера кха № 13 йолча школе - интернате 183 дешархо вар. Интернат хьалйола дукха ха ца хиларах, керда баькха хьехархой-воспитателаш опыт кIезига йолаш хиларах кхьаьнца дукха хилолаш ийсъелар тха коллектива балхаца. Бакъда, ха яIа ме йода опыт Iайр, берай сакхеташ дикка лаккхбелар. Хьехархой-воспитателийн дешархойн даим вIашин айхха бувзам хилар, дукха керда оамалаш, знанеш Iомайир бераша.

Вахарца бувзам хургболаш Iомабора оаха дешархой. Цу гIулакха укх шера бераштa практически навыкаш Iомайир дукха кхь гектара тIа коартолаш 8 гектара тIа хьажкIаши дIайийра.

Соалжа оала кхееш хиннача коартолий цхьан гектара тIара 18,7 тонн коартолаш яларо тхога йиш хилийтар ший прицеп а тIехь МТЗ-5 яха трактори хIъата оай ньаман 18 костюми эца. Цул совгIа юхедисача ахчак дикагIа вола 25 дешархо город Севастополе экскурсе а вахийтар оаха.

Цу тракторaца тхоай 11 гектар лаьтта аьхар, цул тIехьагIа дика обработка а яь, коартолаш а хьажкIаш а дIаюргйолаш кийчдир из.

Цу культураштa гIулакх дергдолаш лакхерча классера 35 дешархо юкъе вола звено вIашагIъеллар. Коартолаш дIаювчеи царна гIулакх дечен вIамагIча классерча дешархоша а доккха дакъа лоацар.

Коартолаш дIаелехьа вIамига яр юкъера дIайоаккхаш дика хержар. Цул тIехьагIа дIайхача цIагIа дIачуйихьа зронизаци яйташ вIыргаш тохалца ядийтар. Из дальчул тIехьагIа ерригa интерната хьехархой дешархойн коллективаш арахьана хIара кIоага чу цхьаьца е шишша коартол а юлаш дIайийра уж. ДIайийначул тIехьагIа байта макха баькхар. Цул тIехьагIа кхай тIа гIолла чаккхдаьмна макхо хьалтIаньха коартолаш юха лаьттах Iочуеккар.

Иштта дика хIайийра хьажкIаш а. Оаха тIайица декхар да хIара гектара тIара 180 центнер коартолаши 30 центнер фуалъалька хьажкIаши чуэца. Даим кулгаца а тракторaца а цоана гIулакх даш, дика доал дора бераша шоай производствении участка.

ХIара бе беза аргIаш болх дIаболабалельа хьехархоша урокашка хьехар бераштa из мишта бе беза, уж дича малагIа пайда боал, фу новкъостал ду культураштa, яхаш. Шоаш урокe Iомайяр ду сахьате кхай тIа хьадеш, дешархоша дикагIа кхетадора шоашта хьехар. Шоай бIаргашца бIаргагора цоарна юххьенца вIамигача вIыргагара деиз бокъонца кхачча лоца коартолаш мишта хьахул.

ХIана гувна кIалхарча коартолашкa хьежача, бераша царна дика гIулакх даьлга а хьийга къа дайна ловиалга а ха йиш я. 4—5 гувна кIалхарча коартолашка ведар йоккха хиларах тIаьнкI аьнна хьалтIъоэ. Цхьайола коартол 300—400 граммага дIаккоач. Шеко йоацаш ала йиш я хIара гектара тIара 20 тоннал чухакъа йоацаш оаха коартолаш чуэцаргья. Бакъда тхона хеттача бесса дика хиннаш хьажкIаш. 30 центнер хьажкIаш-м хийцца яргъа гектара тIара. Цох кхоачам бы Iе уйла йолаш дапар тхо. ХIъата а дукха дукхагIа дола бераш цIа а дехa дот Iабба дикa гIулакх дe вIаштIехьдалазар царна.

ХIанз 10 сентябре коартолаш ахка дола ургIа тхо. Фуна а тхоашта кхачан лаьрхIа а ютаре совгIа, вожаш кхычa школашка - интернаташка, берий учреждениешкa йоахаргья. Хьабаьннача пайдах кхай тIа дика болх беш а дешарах дика кхеташ а бола дешархой город Ленинграде экскурсе бахийта лерхI. Царех ба Костоев Мухьмад, Леймоев Ахьмад, Газдиева Люба, Кодзоева Лида, дукха кхьбараш а.

Вахарца айхха бувзам болаш къахьегам коммунистически хьисапе безаш, моральни цIена гIулакхаш доаккаш хургйола кхоча тIехье хьалкхеергья тха школа-интернато.

М. ГАИТОВ,
Назранов района № 13 йолча школа-интерната директор.

Редактор М. К. ЛЬЯНОВ.

БАГАХБУВЦАМА ЖОВХЬАРАШ

ЯхлагIча сентябре Нохч-ГIалгIай историе, меттIа, литература Iилма-тохкама институте хиннача фольклористий республикански совещане дийцар нохч-гIалгIай багахбувцам гулбарен тахкарен дешаш.

Совещане докладаш яраша а къамальлаш даьраша а белгалдаьккхар из ерригa общественность оарцагIа а яьнна де дега боккхача лоархIаме гIулакх хилар.

Халкъа багахбувцама мах бахь варгвоапаш боккха лоархIам ба. Цун эггара дикагIа йола произведенеш даьшкера тIехьенга, тIехьенгара тIаьхьенга юьлаш эзараш шераш а дахна, вай ханага кхаьчай.

Из иштта хиннад дерригача дуней халкъий а. ХIъата дуней халкъий багахбувцамашта юкъе дикка доккха дакъа лоацаш а, ший тайпара а ба вай нохч-гIалгIай халкъа багахбувцам.

Вайнаьха багахбувцам цIи хеза бола Iилманхой тахка болалу иха бIьшере йоалалуча хана. Цу хана деиз лоалу нохчий а гIалгIай а багахбувцама дикагIа йола произведенеш дIаязъяра а Iомаяра а дола балхаш а.

Вайна махарра, пачхъа Iаьдала хьешт хиннадa кагийча къаьмий («инородцийн») культура Iомаелга а ца дегIайолаелга а. Бакъда, Кавказа а цун халкъаш а хьаштдолаш хиннад эрсий интеллигенце дикагIа бола викелаш. Цар дукха езаш дIа а язъяьй, кепа етташ ара а хийцай нохч-гIалгIай багахбувцама дикагIа йола произведенеш. Цу лоархIамерча гIулакха юкъедакъа лоацаш хинниб Кавказа а Кавказа халкъаш а Iомадеш хинна А. П. Берже, Т. А. Вертенов, П. И. Головинский, Б. К. Далгат, А. П. Ипполитов, Н. Семенов, кх. дI. бола Iилмахой.

Нохч-ГIалгIай багахбувцам дIаязбара а кепа тохара а юхь дIайолаялар лархIа деза 1849 шера «Кавказ» яхача газета тIа вейнаьха фаьлг кепатохарах.

ХIъата 1852 шера ше Стари-Юрта волча хана Лев Николаевич Толстойс эрсий млапашпа дIаяздаь хиннад нохчий ши илли. Революци ялалехьа дIаязъяьча фольклора юкъе къаьстта белгала да П. Е. Усларев, А. Грачев эрсий меттала перевод а йолаш даь йоазонаш.

Нохч-ГIалгIай фольклор гулъярен Iомаярен гIулакх дикка дегIадоагIа Сийлахь-йоккха Октябрьски социалистически революци котъяьннaчул тIехьагIа.

СССР писателий цхьоалагIча съезде ше къамаьл деш М. Горьке яьхад:

«Деша искусства юхь—фольклор я. Гулделаш шой фольклор, Iомаделаш, болх белаш цу тIа, Цо Iалальмате дукха материал лу шоана а, тхона а, союзерча поэтешта а прозаикашта а».

Цу хана гучабоал чIоагIа гIалгIай фольклор езаш а, йовзаш а гулъеш а бола А.-В. Аушев, Л. И. Ахриев, Т. Д. Беков, З. Измайлов, Хь. Осмиев, Хь.-Б. Муталиев, О. Мальсагов. Цу хана «Сердало» газета тIа а, къаьст-къаьстача сборникаш тIа а араюлеяьлар гIалгIай багахбувцама произведенеш. Царех лархIа деза гIалгIай краеведене института 1932 шера арахийца «Вайнаьха багахбувцама» хьалхара том, 1932 шера З. Измайловен, 1940 шера Хь-В. Муталиевен, Хь. Осмиевен арахийца «ГIалгIай фольклор» яха багахбувцама сборникаш.

Боккхача лоархIаме ба нохч-гIалгIай къаьма багахбувцам. Цунна юкъе вайна корайоагIа эзараш шераш хьалха халкъа кхелла греческа мифа тIарча Прометея образах тара вола майра Куркъа вувцаш йола легенда а, геттара хоза а, сеньердаме я дола турпалах дола иллеш а, доккхача хьаькъала дола халкъа фаьлгаш, кицаш. ХIъата хIанз а шоашта юкъе дувцача гIулакхашца, хIанз а тIехьашоашта юкъе дисача къаьнарча дешаша цар новкъостал ду вай нохч-гIалгIай халкъа истори довзара. Цар гучайоаких уж хьаккеллача халкъа культура, оамал, хойт халкъо хоза а дикал а мишта кхетаьш хиннай. Царна юкъе дукха халкъа хьаькъал, денал, цун маькарло, вахарах-леларах йола уйлаш. Халкъа багахбувцамо хьаллоац гуманизма идеяш, кхалнаьха оагIув, хестабу къахьегам, наха юкъера безам, халкъашта юкъера доттагIал.

Вай хIара-юрта хIанз а болаш ба багахбувцама жовхьараш хоза бола боккхий нах. ХIъата уж хIанз гулдаьза а дIаяздаьза а да. Уж вай дIаяздарал совгIа, хIанзчул тIехьагIа тахка а деза.

ХIъата цу тайпарча гIулакхаша вайна гучайоахаргья дукха а вай халкъа историе къайленаш. Бакъда ледара лел из хьакъала хьаст дIаязбара болх. Фольклор дукха зов боккхача наха. Бакъда уж даим бахаргбац. Цудухьа малула сиха а шерагIа а де леза фольклор дIаязъяра гIулакх.

ГIалгIай фольклор дIаязъяра гIулакх Нохч-ГIалгIай историе, метта, литература Iилма-тохкама института юхадIадолалаир 1962 шу чакхдоалаш.

Из гулдеча дика дакъа даьхар СурхотIарча Аушев Махьмад-Гире, ОльгетIарча Евкуров Ахьмада, Аллаганов Башира, пединститута студента Хашагульгов Салмана, Ленинградерча студента Абадиев Бека, «Сердало» редакце болхлочо Плиев Амира, школай хьехархоша — Гайтукаев Хьусена, Мальсагов Юсапа, кхычар.

Бакъда, гулдаьр кхоачам болаш дац. Республика хьехархой, культура болхлой, ерригa интеллигенци оарцагIъяла еза халкъа багахбувцам гулбара, тIаккха вай а вIаштIехьдаргда Къилбаседа Кавказе дахаче кхыча халкъий санна, боккха лоархIам бола фольклоран гуллама сборник арахеца, хIъата цох доккха гIулакх хургдар.

А. МАЛЬСАГОВ.
Нохч-гIалгIай историе, метта, литература Iилма-тохкама института болхло.

КОМСОМОЛЬЦИЙ МУГIАРАШ ШЕРЛУ

ДIадахача дешара шера тха города комсомольцаша, пионераша, школьникаша дикка толамаш даьхар. Белгалдаьнна шерделар комсомольций мугIараш. Цу юкъа комсомоле хьайицав деша вагIа 350 зIамига саги йоIа.

Города № 3, 5, 6 йолча школай комсомольцашеи пионерашеи дукха болх бир дешанза бисача цхьабоача наха дешар Iомадеш.

КIезига къахьийгадац пар тIа аьшк гулдеш а. Цунах йоагIа план тIекхоачашъяьй. Аьшк гулдеча белгалбаьнна дика къахийгар № 5 йолча юкъерча (пос. Гогорогск), № 9- и 11-я йолча йиза йоацача — юкъерча школай пионерашеи комсомольцашеи. План хIама ца эшшаш 200 процент кхоачашйир цар.

Дика толамаш даькар школаша «Хьан отряд дикагIа я?» яхача яхье а. Мэсаза, № 1 йолча юкъерча школа П. Клычай цIерах йолча пионерски отряда (отряда председатель Косова Люда) республикий шолагIа моттиг яькхай. ХIъата № 4 йолча школа-интерната Ю. Гагарина цIерахча пионеротрядо (отряда председатель Казиченко Лида) — кхоалагIа.

«Музыкальни бIаьсти» яха цIей чаккхдоаккхача дика дакъа лаьцар города школай дешархоша. Иллеш дика эларахи стихаш дика ешарахи республике шоалагIа моттиг яьккхар цар, хIъата халкараш дика дарах — хьалхара моттиг. Артисташ сцена дика лейзар № 1 йолча юкъерча школа дешархой.

Аьхки каникулаш йолча хана дика салеIар бераша. Уж хилар Iаьржача форда йисте, Дагестана столице Махачкале, республика юрташкеи станицашкеи. Дешархоша дика ха яьккхар город Орджоникидзерча «Нефтяник» яхача пионерски лагере.

Комсомольцашеи пионерашеи доккха новкъостал дир школаш дешара кердача шера кийчъеш, ерригa деша ха йола бераш всеобуча юкъеозаш, дешархой учебникашца, кхыча хилаза ургйоахача материалашца мишта Iелашбу, хьал во долча бераштa баркъашца, кога гIирсаца новкъостал мишта ду хьожаш. Харцахь дарехи кхоачамбоацарехи цу сахьате хоам бора комсомола горкомага.

Комсомола горкоми пионерски организаце городской совета тешаш я укх кердача дешара шера дешача а школай общественни вахара юкъе дакъа лоацаш а цар доккхий толамаш доахаргхиларах.

М. ЦЕЧОЕВ,
ВЛКСМ МагIалбика горкома дешача кагирхой отдела заведующи.

Спорт

Лоаьар чаккхоаллаш чIоагIа къовсам эттар подгруппашка командашта юкъе. Цига хьасане найсделар Москвахьи Новосибирскеи («Химик») командашта юкъера лоаьараш. Новосибирскера спортсменкаш ший партнераш эшайир, цул тIехьагIа берригa тIа а бахийта лайзача кхоалагIчен йиъалгIчен партешка котбаьлар уж. Счет 2:2 хилар. ЧIоагIа атакаш еш йолеслар пхелагIа партешка бакъда, инициатива Новосибирскагахьа-м яр. ПхелагIча парте котъяьлар из. Матч счет 3:2 я.

Цхьатарра 3:2 счет йолаш чакхъьаьлар Свердловск — Уфиси Челябинск — Красноводскийи юкъера вIашагIкхетар. Уфа Грозный котъяьлар 3:1. Куйбышева командаш 3:1 счет йолаш котъяьлар Новосибирск — «Кировец». 3:1 счет йолаш Хабаровска команда котбаьлар Ленинградкаш.

Подгруппашца белгалара хулам хиллешар лоаьара тIехьерча дайнехьа. Грознеша счет 3:1 йолаш эшъйга а эшабир Красноводски. Ярославльша счет 3:2 йолаш эшабир москвичкаш. КуйбышевкIашка тIабакхийта лайзар «Химик» яха Новосибирска команда. «Химик» счет 3:0 йолаш кога а йолаш чаккхаьлар цар вIашагIкхетар. 3:1 счет а йолаш Саратова команда эшайир Новосибирска «Кировец». Иштта белгалъяьлар 2 финалист — уж шакка а Новосибирска командаш я.

Кхьча ший финалиста хьал мишта хургда хоам дайар. Уфайи—Челябински командаш лайзача белгалъяьлар финала юкъегIоргйола команда. 3:1 счет йолаш котъяьлар Уфай команда боккъо хилар финалерa пулькe лоэ. ХIъата 3:1 счет а йолаш ленинградкаш котъяьлар свердловчанкаш. Котъяьннача свердловчанкаш а финальни пулька лоаза бокъо яьккхар. Цу тайпара 4 команда я финале — Новосибирска «Кировец», Новосибирска «Химик», Уфа, Свердловск.

7 сентябре доладаьлар финальни лоаьараш. Дуккхача специалистишта хеташ подгруппашка дикагIа лайзар Новосибирска «Химик» — Москва.

* * *

Новосибирскачо («Кировец») Свердловскаяр счет 3:0 йолаш, Новосибирскачо («Химик») Уфаяр счет 3:0, Свердловскачо Новосибирскаяр («Химик») счет 3:2, Свердловскачо Уфаяр счет 3:2 йолаш эшайир.

Яхьашка хьалхара моттиг Новосибирска «Кировеца» команда, шоллагIъяр — Свердловскачо, кхоалагIъяр Новосибирска «Химико» яьккхар.

О. НИКОЛАЕВ.

Хьажа

Радио: 6.30 — юрта бахкама болхлоишта передача (гIалгIай меттала); 6.45 — ашараш; 7.10— «Грозненский рабочий» «Комсомольское племя» газетий обзор; 7.20 — хоамаши передачай программеи; 8.15 — «Сердало» газета оагIонаш тIара; 8.25 — Iуйранерa концерт; 8.45 — «Къона тIехьа» яха передача (эрсий меттала); 16.00 — передачай программа; 16.05 — концерт; 16.30 — керда хоамаш (гIалгIай меттала); 16.45 — «Редакцега лисьмо деиа» яха передача (гIалгIай меттала); 17.00 — «Хьахиниар гIадугаш да» яха беседа (нохчий меттала); 17.15 — керда хоамаш (эрсий меттала); 17.30 — ВЛКСМ обкома пхелагIча Пленума балхах йола отчет (эрсий меттала); 18.20 — керда хоамаш (нохчий меттала); 18.35 — концерт.

УКВ: 9.00 — «Человек музыка» яха музыкальни передача; 9.50 — «Пионерски лагерах а, вежарех Никитах а Митех а, капитана Гаттераса а Табуреткиниа хкенех а дола историяш» яха пионерашти школьникашта йола передача;

ЛадувгIа

Телевидени: 17.15 — спортивни передача; 18.00 — киножурнал; 18.20 — передачай программа; 18.25 — телевизиони кердаллараш (гIалгIай меттала); 18.36 — мехкадаьтта чаккхдоаккхархой хиниб дарех; репортаж, (нохчий меттала); 18.45—Иван Шамов яха ловцаметражни фильм; 19.05 — «ловман кхалсаг» яха телевизиони журнал (нохчий меттала); 19.35 киножурнал; 19.46 — Лядова Людмила авторски концерт; 20.45 — передачай программа; 20.50 — «Иштта ду капиталаш» — хроникально документальни фильм; 22.05 — «Новороссийский широкий» яха киноочерк, бара клуб.

Г. Грозне, Лермонтова ульцагIа, № 189 яхача Сорокина Нина Хачатуровнас ше Сорокин Геннадий Ивановичагара хьаьлларах доли дола суде дехай.
Дош дувцаргда Нохч-ГIалгIай Лакхехьарча суде.

Город Грозне, Партизански ульцагIа, № 24«а» йолча цIагIа, 22-ча квартире вахача гражданин Солологорский Василе Еремеевича суде деннад города Грозне Партизански ульцагIа, № 24 йолча цIагIа, 22-ча квартире яха гражданке Тимаверова Валентина Ивановна ше йитарах доли дош.
Дош дувцаргда Грознерча Ленински района халкъа суде.

ДОАЗОЛ ДЕХЬАРА

ЭГIАЗЛОНЦА ХАРЦДАР

Дуней халкъашта юкъерча общественностон кепа йоазонаш шерра дIахо комментареш ю «Мао Цзэ-дуна японски социалистий группаца дальча къамаьла хьакъе» яхача «Правда» редакционни статьяна. Пекинерча раскольникий провокационни гIулакхаш хьалда харцду машар безача халкъаша.

СТОКГОЛЬМ. Мехка дерригача доккхача газеташа «Правда» редакционни статьяна йола яьшха изложенеш араьккхай, хIьата шведски радиос дукхаза айнадай статья тIара цхьайола моттигаш.

КПК кулгалхоша КПСС-ана, дуней халкъашта юкъерча беррига коммунистически божама, СССР, кхыча социалистически мехкашта дукъала дIаболабаьча къовсамах дувцаш, «Мао Цзэ-дуна вахара пространство эша» ааьнна керте яздевча ший статья тIа «Датенс ньюхетер» яхача газето язду: хIана дувцар идеологех хинна ца Iеш, ший къизалга, шерра баржарга, методашка диллача капиталистическии социалистически мехкашта юкъе латтача «шийлача тIемал» эргаш боацача къовсамах да, яхаш.

«Стокгольм — тидниген» яхача газето «Правда» статья цIадаш белгалдоаккх «Китаяс дIадехараш — уж къайлаяьккха йоаца экспансионистски программа хилар, ший тахьна долхаш долча дагалаттаршца», «Советски Союзо чIоагIа новкъа а хеташ харцдо территореш дIалаца Китая йола уйлаш,—яхаш язду «Свенска дагбладет» яхача газето, — китайски кулгалхой плаиаш великодержавни шовинизма хи гегемонега кхача гIертарах я йиза я, «Правда» статья тIа юкца моттигаш къаьстта белгал а йоахаш.

КАРАКАС. «Мао Цзэ-дуна японски социалистий группаца дальча къамаьла хьакъе» яхача «Правда» редакционни статьяс чIоагIа теркам тIаззаб Венесуэла общественноста а кепа йоазов а. Статья изложени араяьккхай дерригача моттигерча газеташа, радио чун телевиденеи гIоала дIайийцай.

Мао Цзэ-дуна деш долча антиленински, антимарксистски къамаьлаша дагайохийт территореш дIалувца Адольф Гитлера хинна уйлаш, аьлар моттигерча радио «Кердадараш» яхача программа кулгалхочо Эрнанд Порто Каррерос. Китайски кулгалхоша иштта хьаккхайкадераша империализмо социалистически мехкашта дукъал боаржабаьча шийлача тIема хьайрана кхаста хий лоаттаду.

Национальностически халкъа авангард яхача парте кулгалхоех волча Альберто Эскобар Фернандеса ше ньча заявлене тIа белгалдаьккхар, «Правда» редакционни статьяс социалистически лагера барт эгIабеи революционни низай цхьоагIо йохеен гIертача китайски кулгалхоша леладераш во хIама доага гучадаккхар.

БЕРЛИН. СЕПГ Берлинерча станокаш еча завода юхьханцарча партийни организаце секретара И. Оттос ТАСС корреспондентаца къамаьл деш аьлар, чIоагIа новкъа хилар тхона Мао Цзэ-дуна японски социалистанца къамаьл деш гучадаьннача тайпара из керда экспансионистски уйлаш йолаши цIаккха ца хезача тайпара кхыча мехка лаьттага лог ю ахиши хилар тхоашта хьаьхезача. Оаха хьалда харцъю социализма, машара, халкъий кхерамзлеи хьашташта дукъалара из позиц.

Китайски кулгалхой великодержавни политикеи «вахара пространства» теори керда кхарп керда хIама дац аьнна, белгалдаьккхар И. Оттос. Уж дар дуней ши тIом хьоабаьча германски империалисташта дагалаьттараш а.

ОАЕ Министрий Совета чрезвычайни сесси хьаеллар

АДДИС-АБЕБА, 6 сентябре. ТАСС-а корр. Олейникова хоам бу:

Селхан делабеи тIехьагIа Африка цIагIа председателал деш волча Берег Слоновой Кости яхача Республика кхыча мехкашцара тIулакхаш леладеча Камнаь Аллиале хьайийлар Африка ЦхьоагIон Организае (ОАЕ) Министрий Совета чрезвычайни сесси.

Делегаташка къамаьл дир Эфиопе императора Хайле Селассие I-чо. Цо белгалдаьккхар ОАЕ Министрий Совета чрезвычайни сесси кхозалагIа еш хилари хIара массаза ю цул бахьан тIа-тIа чоалхане йола проблемаш хилари. «Сесси геттара сиха гулъьаьаро хойт, — аьлар цо, — шийна тIадахка декхараш кхоалашде цунна могаргхилар, африкански - проблемаш африкански уйлаица къоастаргхилар, Африка кхел кун ший бе йоалаш хилар».

Императора белгалдаьккхар ший дийане Ифлаш Конго йийнхачe ну лоацача хана нига цIий Iоухийташ хилар. ХIанз оцо тараза тIа даьнгеха да Конго кхоане хинна ца Iеш, боккъаллар аьлча, ерригача африкански континента дIахо йола кхел я, аьнна белгалдаьккхар цо.

Цул тIехьагIа къамаьл даьча ОАЕ генеральни секретара Телли Диаллос аьлар, «доазол дехьара паччахьалкхеаш гIерт Африка вIашагI а къоастаь цу чура шоай законах йоаца привилегеш лорае». Сессена юкъе дакъа лоацаш хиннараш Африка цхьоагIонна а хьалхашка оттаи долачи дешаш барт-цхьоагIо йолаш къоастадара а тIехьа къовсам доаттабара тIахьийхар Диаллос.

Перерыв хинначул тIехьагIа сесси ший болх дIахо баьдар цаIараш дIа а хьайла.

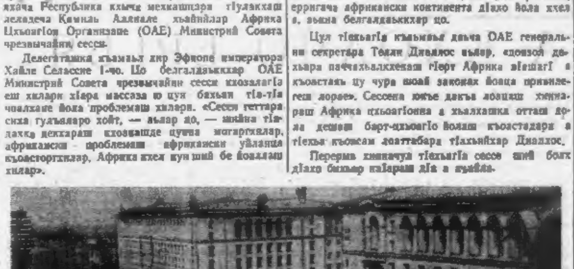

Болгарски Халкъа Республика.
СУРТА ТIА: Софа центральни дакъа — Ленина майда. Аьттехьа — «Балкан» яха гостиница Центральни универсальни магаз.
БТА—ТАСС сурт.

РЕДАКЦЕ АДРЕС: г. Грозный, ЦIена фронтовикий ульца, 15. Телефонаш: редактора зам.—2-07-01; белхтохкача секретара — 2-45-48; промышленни, юртбоахамеи, письмой отдели—2-25-72.

АДРЕС РЕДАКЦИИ: г. Грозный, ул. Красных фронтовиков, 15. Телефоны: зам. редактора — 2-07-01; ответственного секретаря — 2-45-48; отделов партийной жизни, промышленного, сельскохозяйственного и писем—2-25-72.

«Грозненский рабочий» издательства типографи. Революци проспект.

Типография из-ва «Грозненский рабочий». Проспект Революции.

СФ00212. Заказ № 5809.